UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Katedra za historiju umjetnosti				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Islamska umjetnost I				
Šifra/kod	FIL HUM 216	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	4 ECTS
Ciklus studija	1.	Semestar	III	Ak. godina	2018/2019.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	nema				
Jezik izvođenja nastave	bosanski, hrvatski, srpski, engleski				
Nastavnik	Ime i prezime	Haris Dervišević, doc. dr. sc.			
	Kontakt podaci	Kabinet: 131 E-mail: haris.dervisevic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 250	Termin konsultacija	Pon. 10:oo-14:oo Sri. 8:oo-9:oo	
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja: 2	seminar:	vježbe: 2		
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Predmet obuhvata širok historijski pregled djela nastalih pod različitim dinastijama na ogromnom geografskom prostoru od doline Inda pa do obala današnje Španije. Predmet počinje uvidom u islamsku umjetnost na njenim počecima u 7. stoljeću na prostoru Araspkog poluotoka, a završava zauzimanjem Bagdada od strane Mongola 1258. godine. Student se upoznaje sa stvaralaštvom Omejada, Abasida, Aglabida, Fatimida, Ejubida, Memluka, Morabida, Muvehida, Nasrida, Gaznavida, Gurida, Velikih i Anadolskih Seldžuka i islamske umjetnosti Mongola.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj predmeta jeste upoznavanje s djelima islamske umjetnosti i arhitekture koja su nastajala od 7. stoljeća pa do prve polovine 13. stoljeća. Predstaviće se različiti vidovi islamske umjetnosti kao što su arhitektura, keramika, kaligrafija, umjetnost tekstila i metala, te umjetnost ukrašavanja rukopisa (iluminacija i minijatura). Predviđen je kratak uvid u historijska zbivanja i društvene okolnosti koje su uticale na razvoj umjetnosti.				
Ishodi učenja	Student će biti osposobljen samostalno prepoznavati i tumačiti stilske odlike,				

	rječnik te estetiku određenih perioda.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	**Uvod u islamsku umjetnost**
2.	**Šta je to islamska umjetnost?**
3.	**Umjetnost i kultura u islamskom svijetu**
4.	**Osnovni pojmovi islamske umjetnosti i arhitekture**
5.	**Umjetnost Omejada**
6.	**Umjetnost Abasida**
7.	**Umjetnost Aglabida i Fatimida**
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	**Umjetnost Ejubida i Memluka**
10.	**Umjetnost Omejada u Španiji**
11.	**Umjetnost Moravida, Muvehida, Nasrida**
12.	**Umjetnost Gaznavida i Gurida**
13.	**Umjetnost Velikih Seldžuka** **Umjetnost Anadolskih Seldžuka**
14.	**Umjetnost Mongola**
15.	**Ponavljanje**
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	**Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu**
18.	

<table>
<tr><td>Način izvođenja nastave (oblici i metode)</td><td>Predavanja, referati studenata (mentorski rad), studentske vježbe, konsultacije</td></tr>
<tr><td>Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra

(struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)</td><td>
Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:
<table>
<tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr>
<tr><td>1.</td><td>Referat</td><td>10</td><td>10%</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Prisustvo na nastavi</td><td>10</td><td>10%</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Aktivnost na nastavi</td><td>10</td><td>10%</td></tr>
<tr><td>4.</td><td>Polusemestralna pismena provjera</td><td>30</td><td>30%</td></tr>
<tr><td>5.</td><td>Završna usmena provjera znanja</td><td>40</td><td>40%</td></tr>
<tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr>
</table>
Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

PROVJERE ZNANJA: Provjera znanja se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu, na kojem se utvrđuje konačna ocjena, po slijedećim elementima aktivnosti, odnosno propisanih oblika provjere znanja: Referat (10%), Prisustvo na nastavi (10%), Aktivnost na nastavi (10), Polusemestralna pismena provjera (30%), Završna usmena provjera znanja (40%).

<u>NAPOMENA</u>:

Referat, upute:
1. U gornjem lijevom uglu na početku teksta treba stajati: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, (ispod toga): Katedra za historiju umjetnosti, (ispod toga): ime i prezime studenta, (ispod toga): email adresa, nakon toga slijedi naslov rada (veličina fonta 14, bold), potom slijedi abstrakt s 50 do 100 riječi, te 3 ključne riječi.
2. Referat ima samo glavni naslov, ali ne podnaslove.
3. Referat treba biti pisan u Microsoft Wordu („doc“ dokument).
4. Referat treba biti s proredom 1,5.
5. Referat treba biti napisan fontom Times New Roman i veličinom od 12 tačaka. Svaki paragraf uvući za 5 karaktera, dok marginame trebaju biti 2,5 cm (odnosi se na sve margine).
6. Bilo bi poželjno da ilustracije budu u visokoj rezoluciji.
7. Tekst ne bi trebao biti duži od 3 stranice (uključujući bilješke), odnosno između 1000 i 1500 riječi i ne bi trebao imati više od 4 ilustracije.
8. Mentorske konsultacije traju do posljednje sedmice nastave, a studenti su dužni predati rad u štampanom obliku do završnog usmenog ispita.
9. Slijediti citiranje Chicago Manual of Style. http://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide/citation-guide-
</td></tr>
</table>

	1.html **Polusemestralni pismeni ispit** održava se u 8. sedmici nastave prema akademskom kalendaru. Ispitno gradivo uključuje nastavne teme prve polovine semestra. **Završni usmeni ispit** održava se u 17. i 18. sedmici nastave prema akademskom kalendaru. Ispitno gradivo uključuje nastavne teme druge polovine semestra. **Na popravnom ispitnom roku** studenti ispit polažu pismeno i usmeno. Ispitno gradivo uključuje nastavne teme cijelog semestra.
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A), izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B), iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C), prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D), općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E), zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX), ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	**Obavezna** 1. *Islamska umjetnost i arhitektura*, Markus Hattstein i Peter Delius (ur.). Sarajevo, Libris, 2010. 2. Otto-Dorn, Katharine. *Islamska umetnost*. Novi Sad, Bratsvo jedinstvo, 1971. 3. Rice, David Talbot. *Islamska umetnost*, Beograd, Jugoslavija, 1968.
	Dodatna 1. Brend, Barbara. *Islamic Art*. Cambridge, Harvard University Press, (1991. 2. Ettinghausen, Richard, Oleg Grabar, Marilyn Jenkins-Madina. *Islamic Art and Architecture, 650-1250*. Yale University Press, 2003. 3. Mozzati, Luka. *Islamska umjetnost : arhitektura, slikarstvo, kaligrafija, keramika, stakla, tepisi*. Sarajevo : Zagreb, Šahinpašić; Beograd, Karupović, 2010. 4. Stierlin, Henri. *Islam: from Baghdad to Cordoba : early architecture from the 7th to the 13th century*. Köln, Taschen, 2009.
Napomene	

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Katedra za historiju umjetnosti				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Umjetnost prethistorije i antike				
Šifra/kod	FIL HUM 114	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	6 ECTS
Ciklus studija	1.	Semestar	I	Ak. godina	2018/2019.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	nema				
Jezik izvođenja nastave	bosanski, hrvatski, srpski, engleski				
Nastavnik	Ime i prezime	Doc. dr. Adnan Kaljanc			
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Saradnik	Ime i prezime	Andrea Mekić, MA			
	Kontakt podaci	Kabinet: 131 E-mail: Telefon: 033 253 250	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja: 1 seminar: 1 vježbe: 1				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Tokom nastave studenti se upoznaju s najznačajnijim lokalitetima prethistorijske umjetnosti, s njihovim sadržajima, odnosno predstavama životinja, sa skulpturama, reljefima te tehnikom kojom su prethistorijski ljudi to izrađivali. Na isti način izučava se umjetnost mezolita i metalnog doba (oruđa, idoli, nakit, duhovna kultura). Poseban značaj ima umjetnost metalnog doba (eneolita, bronze i željeza) iz razloga što se posljednja faza ove epohe veže za historijske civilizacije s kojima započinje umjetnost antike, odnosno umjetnost nosilaca visokorazvijenih civilizacija (Egipta, Mezopotamije, Grčke i Rima). Posvećena je određena pažnja razvoju prethistorijske umjetnosti na teritoriju Bosne i Hercegovine. Razlog je i taj što se na području Bosne i Hercegovine nalazi nekoliko svjetski poznatih lokaliteta, počevši od paleolita do latena. Tu prije svega spada paleolitski lokalitet Badanj kod Stoca, zatim neolitski lokalitet Butmir kod Sarajeva, itd. Na predavanjima o umjetnosti antike student se upoznaje s umjetnošću Egipta, Mezopotamije, Perzije, Krete, Mikene, Grčke, Rima i umjetnosti antike Bosne i Hercegovine. Naglasak je stavljen na ključna razdoblja razvoja, a iz grčke umjetnosti na klasičnu epohu, Atenu Periklovog doba, kipare 4. stoljeća i helenističku umjetnost. Iz rimske umjetnosti obraća se pažnja na etrursku umjetnost, te njen uticaj na rimsku umjetnost. Posebna predavanja biće posvećena umjetnosti epohe Republike, ranog i kasnog Rimskog				

	Carstva, pompejanskom slikarstvu, rimskim portretima, reljefima i kolosalnoj arhitekturi. Likovna djela sagledavaju se u odnosu na kontekst njihova nastanka, što uključuje osnovno poznavanje historije, antičke religije i mitologije, te antičke misli o lijepom. Historijski pregled se nadopunjuje, koliko je to moguće, antičkim pisanim izvorima o umjetnosti, kao i uvidom u interpretaciju antičke umjetnosti kroz historiju do današnjih dana, te osvrtom na antičku umjetnost na tlu Bosne i Hercegovine.
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Osnovni cilj predmeta je upoznavanje studenta s osnovama prethistorijske i antičke umjetnosti. Razumijevanjem umjetnosti prethistorije student će lakše shvatiti razvoj umjetnosti antike, pružajući mu uvid u razvoj likovnih oblika od najranijih artefakata preko II milenija do nestanka antičke civilizacije (6. st. n. e.), tumačeći osnovne pojmove kao što su „klasična umjetnost", „klasicizam", „helenizam" itd. Razviti kod studenta sposobnost promatranja i analize umjetničkog djela u zadanom društvenom i historijskom kontekstu, osobito kroz poznavanje mitologije, vjerskih običaja te političke i filozofske misli antičkog razdoblja.
Ishodi učenja	Predmet upoznaje studente s nastankom i razvojem umjetnosti razdoblja prethistorije i antike. Na predavanjima se obrađuju teme preko kojih će studenti shvatiti njen značaj za život i razvoj čovjeka, prije svega za njegovu duhovnost. Da bi se bolje shvatio razvoj prethistorijske umjetnosti, studenti se prvo upoznaju s osnovama prethistorijskog doba, periodizacijom, uvjetima i načinom života prethistorijskih ljudi, a onda sa značajem životinja za njegov život, zbog čega su one postale glavni predmet njegovog interesa u umjetničkom izražavanju.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Periodizacija i opći pojmovi prethistorijskog doba.
2.	Nastanak čovjeka i njegov razvoj. Pojava homo habilisa i homo sapiensa – dva velika skoka u razvoju čovjeka. Prve čovjekove izrađevine (artefakti) – prva umjetnička ostvarenja.
3.	Pojava Kromanjonca i prva umjetnička ostvarenja. Porivi umjetničkog stvaralaštva prethistorijskih ljudi.
4.	Periodizacija prethistorijske umjetnosti kamenog doba. Pregled najpoznatijih pećinskih lokaliteta sa slikama. Altamira, Trois frères, Dordogne i drugi značajni lokaliteti i njihov sadržaj.
5.	Reljefi i skulpture.
6.	Umjetnost mezolita – mikroliti. Umjetnost mlađeg kamenog doba. Pojam neolita, nova privredna zanimanja i njihov odraz na nove oblike umjetničkog stvalaštva.
7.	Umjetnost neolita Evrope. Umjetnost metalnog doba - pojava metala i stvaranje novih uvjeta za razvoj umjetnosti.
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata

9.	Umjetnost Egipta. Zemlja, narod i kronologija egipatske historije. Počeci egipatske umjetnosti. Umjetnost Srednje države. Umjetnost Stare države. Umjetnost Nove države i Saiskog doba.
10.	Umjetnost Sumera i Akada Umjetnost Asirije. Umjetnost Babilonije i pregled umjetnosti zemalja Bliskog istoka.
11.	Umjetnost Grčke. Zemlja i narod. Periodizacija grčke historije.
12.	Umjetnost Krete i Mikene (slikarstvo, skulptura, arhitektura).
13.	Protogeometrijski i geometrijski stil Orijentalizirajući stil. Arhajska umjetnost (reljef, skulptura, počeci nastanka hrama).
14.	Doba klasične umjetnosti (stilovi vazne umjetnosti, hramovi, skulptura). Fidijino umjetničko djelo. Sadržaj Akropole i Olimpija.
15.	Umjetnost Etrurije i Rima (počeci etrurske umjetnosti, utjecaj etrurske umjetnosti na Rim). Skulptura, slikarstvo, graditeljstvo, provincijalna umjetnost...
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Predavanja, referati studenata (mentorski rad), studentske vježbe, konsultacije
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Referat	10	10%
2.	Prisustvo na nastavi	10	10%
3.	Aktivnost na nastavi	10	10%
4.	Polusemestralna pismena provjera	30	30%
5.	Završna usmena provjera znanja	40	40%
	Ukupno: 100 bodova		100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

	Napomena:
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	*Obavezna* 1. Gavela, Branko (2002) Istorija umetnosti antičke Grčke. Beograd, Naučna KMD. 2. Powell, Thomas George Eyre (1970) Umetnost praistorije. Beograd, Jugoslavija. 3. Cambi, Nenad (2002) Antika. Zagreb, Ljevak. 4. Boardman, John (1985) Greek Art. London, Thames & Hudson. 5. Janson, H. W. (1970) Istorija umetnosti. Beograd, Jugoslavija. 6. Kleiner, Fred S. (2010) A History of Roman Art. Boston, Wadsworth Punlishing.
	Dodatna 1. Nestorović, Bogdan N. (1974) Arhitektura starog veka. Beograd, Naučna knjiga. 2. Torbrügge, Walter (1969) Pradavna Evropa. Rijeka, Otokar Keršovani. 3. Westerndorf, Wolfhart (1970) Drevni Egipat. Rijeka, Otokar Keršovani. 4. Hafner, German (1969) Kreta i Helada. Rijeka, Otokar Keršovani. 5. Hafner, German (1970) Atena i Rim. Rijeka, Otokar Keršovani. 6. Ry van Beest Holle, Carel J. du (1970) Narodi drevnog Istoka. Rijeka, Otokar Keršovani.
Napomene	

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Katedra za historiju umjetnosti				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Umjetnost Bosne i Hercegovine od 15. do 19. stoljeća				
Šifra/kod	FIL HUM 320	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	4 ECTS
Ciklus studija	1.	Semestar	V	Ak. godina	2018/2019.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	nema				
Jezik izvođenja nastave	bosanski, hrvatski, srpski, engleski				
Nastavnik	Ime i prezime	Haris Dervišević, doc. dr. sc.			
	Kontakt podaci	Kabinet: 131 E-mail: haris.dervisevic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 250	Termin konsultacija	Pon. 10:oo-14:oo Sri. 8:oo-9:oo	
Saradnik	Ime i prezime	Haris Dervišević, dr. sc.			
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja: 2	seminar:	vježbe: 1		
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Pregled razvoja osmanske umjetnosti u Bosni i Hercegovini od 15. do kraja 19. stoljeća.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Upoznavanje studenata s osnovnim odlikama razdoblja osmanske vlasti na području današnje Bosne i Hercegovine (tj. na području središnjeg dijela Bosanskog ejaleta) i njenim manifestacijama u području materijalne kulture, likovnosti i estetike. Navedeni cilj potrebno je ostvariti u kontekstu sagledavanja kompleksnih kontakata sa susjednim zemaljama (ostale provincije Osmanskog carstva, mletačka Dalmacija, Dubrovnik i dr. zemlje) i utjecaja koji iz istih dolaze, te u kontekstu općih utjecaja islamskog Istoka i kršćanskog Zapada. Poseban cilj predstavlja identificiranje autohtonih likovnih sadržaja, forma i estetskih principa.				
Ishodi učenja	Student će biti osposobljen samostalno prepoznavati i tumačiti stilske odlike, rječnik te estetiku određenih perioda.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	**Uvod**
2.	**Historijski kontekst**
3.	**Razvoj gradova**
4.	**Arhitektura džamija, tekija i hanikaha** **Sahati-kule, česme, šadrvani, hamami**
5.	**Dućani, magaze, daire, bezistani** **Karavan-saraji, hanovi**
6.	**Mostovi** **Stambena arhitektura**
7.	**Memorijalna (nišani i turbeta)** **Fortifikacijska arhitektura**
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	**Saraji bosanskih namjesnika** **Enterijer**
10.	**Dekorativna umjetnost** **Domaće i orijentalno**
11.	**Umjetnost rukopisa** **Kaligrafija**
12.	**Privreda, kultura, društvo** **Žene kao mecene**
13.	**Strani putopisci o Bosni i Hercegovini**
14.	**Postvizantijska umjetnost, Barok, Umjetnost Jevreja**
15.	**Ponavljanje**
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17. **18.**	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu

<table>
<tr><td>Način izvođenja nastave
(oblici i metode)</td><td>Predavanja, referati studenata (mentorski rad), studentske vježbe, konsultacije</td></tr>
<tr><td>Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra

(struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)</td><td>
Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:
<table>
<tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr>
<tr><td>1.</td><td>Referat</td><td>10</td><td>10%</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Prisustvo na nastavi</td><td>10</td><td>10%</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Aktivnost na nastavi</td><td>10</td><td>10%</td></tr>
<tr><td>4.</td><td>Polusemestralna pismena provjera</td><td>30</td><td>30%</td></tr>
<tr><td>5.</td><td>Završna usmena provjera znanja</td><td>40</td><td>40%</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr>
</table>
Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

PROVJERE ZNANJA: Provjera znanja se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu, na kojem se utvrđuje konačna ocjena, po slijedećim elementima aktivnosti, odnosno propisanih oblika provjere znanja: Referat (10%), Prisustvo na nastavi (10%), Aktivnost na nastavi (10), Polusemestralna pismena provjera (30%), Završna usmena provjera znanja (40%).

<u>NAPOMENA</u>:

Referat, upute:
1. U gornjem lijevom uglu na početku teksta treba stajati: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, (ispod toga): Katedra za historiju umjetnosti, (ispod toga): ime i prezime studenta, (ispod toga): email adresa, nakon toga slijedi naslov rada (veličina fonta 14, bold), potom slijedi abstrakt s 50 do 100 riječi, te 3 ključne riječi.
2. Referat ima samo glavni naslov, ali ne podnaslove.
3. Referat treba biti pisan u Microsoft Wordu („doc“ dokument).
4. Referat treba biti s proredom 1,5.
5. Referat treba biti napisan fontom Times New Roman i veličinom od 12 tačaka. Svaki paragraf uvući za 5 karaktera, dok marginame trebaju biti 2,5 cm (odnosi se na sve margine).
6. Bilo bi poželjno da ilustracije budu u visokoj rezoluciji.
7. Tekst ne bi trebao biti duži od 3 stranice (uključujući bilješke), odnosno između 1000 i 1500 riječi i ne bi trebao imati više od 4 ilustracije.
8. Mentorske konsultacije traju do posljednje sedmice nastave, a studenti su dužni predati rad u štampanom obliku do završnog usmenog ispita.
9. Slijediti citiranje Chicago Manual of Style. http://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide/citation-guide-1.html
</td></tr>
</table>

	Polusemestralni pismeni ispit održava se u 8. sedmici nastave prema akademskom kalendaru. Ispitno gradivo uključuje nastavne teme prve polovine semestra. **Završni usmeni ispit** održava se u 17. i 18. sedmici nastave prema akademskom kalendaru. Ispitno gradivo uključuje nastavne teme druge polovine semestra. **Na popravnom ispitnom roku** studenti ispit polažu pismeno i usmeno. Ispitno gradivo uključuje nastavne teme cijelog semestra.
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A), izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B), iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C), prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D), općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E), zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX), ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	**Obavezna** 1. Malcolm, Noel. *Bosna : kratka povijest*, Sarajevo, Buybook, 2011. 2. Redžić, Husref. Islamska umjetnost. Edicija: Umjetnost na tlu Jugoslavije. Beograd-Zagreb-Mostar, 1982. 3. Redžić, Husref. *Studije o islamskoj arhitektonskoj baštini*. Sarajevo, 1983, 144-167. 4. Bejtić, Alija. „Spomenici osmanlijske arhitekture u Bosni i Hercegovini", u: *Prilozi za orijentalnu filologiju*, III-IV (1952-53) (Sarajevo, Orijentalni institut, 1953), 229-297. 5. Kreševljaković, Hamdija. „Saraji ili dvori bosanskih namjesnika", *Naše Starine* (1956), 13-22. 6. Čelić, Džemal. „Enterijeri, pitanje njihove zaštite i adaptacije", *Naše Starine* (1965), 39-50. 7. Čelić, Džemal "Domaće i orijentalno u materijalnom kulturnom nasljeđu bosansko-hercegovačkih Muslimana", *Prilozi za Orijentalnu Filologiju*, 41 (1991), 347-357. 8. Janc, Zagorka. *Islamska minijatura*, 1985.
	Dodatna 2. Ševo, Ljiljana. Pravoslavne crkve i manastiri u Bosni i Hercegovini do 1878. godine. Banja Luka, 2002. 3. Tihić, Smail. "Islamska umjetnost na tlu Jugoslavije." U: Bernard Lewis (urednik), Svijet Islama. Vjera. Narod. Kultura. Beograd, 1979, 305-324. Prijevod djela Bernard Lewis (Ed.), The World of Islam 4. Zlatar, Behija. Zlatno doba Sarajeva. Sarajevo, 1995. 5. Cvetnić, Sanja, Barokni defter: sudije o likovnim djelima iz XVII. i XVIII. stoljeća u Bosni i Hercegovini. Zagreb: Leykam international, 2011.
Napomene	

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Katedra za historiju umjetnosti				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Arhitektura i urbanizam na tlu BiH od 15. stoljeća do 1878. godine				
Šifra/kod	FIL HUM 420	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	5 ECTS
Ciklus studija	2.	Semestar	I	Ak. godina	2018/2019.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	nema				
Jezik izvođenja nastave	bosanski, hrvatski, srpski, engleski				
Nastavnik	Ime i prezime	Haris Dervišević, doc. dr. sc.			
	Kontakt podaci	Kabinet: 131 E-mail: haris.dervisevic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 250	Termin konsultacija	Pon. 10:oo-14:oo Sri. 8:oo-9:oo	
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja: 2 seminar: 1 vježbe: 1				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	U okviru predmeta izučava se urbanizam, fortifikacijski objekti, javni i privatni objekti, objekti vakufa, sakralni, te komunalni objekti Bosne i Hercegovine osmanskog perioda.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Upoznavanje studenata s osnovnim odlikama razdoblja osmanske vlasti na području Bosne i Hercegovine i njenim manifestacijama u području materijalne kulture, likovnosti i estetike. Navedeni cilj potrebno je ostvariti u kontekstu sagledavanja kompleksnih kontakata sa umjetničkim centrima u susjednim zemaljama i utjecaja koji iz istih dolaze, te u kontekstu općih utjecaja islamskog Istoka i kršćanskog Zapada.				
Ishodi učenja	Student će biti osposobljen samostalno prepoznavati i tumačiti stilske odlike, rječnik te estetiku određenih perioda.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	**Uvod**
2.	**Pregled osmanske arhitekture** (Grupa autora, *Historija osmanske države i civilizavcije*, II,)
3.	**Tipologija džamija u Bosni i Hercegovini** (Madzida Becirbegovic, Džamije s drvenom munarom u Bosni i Hercegovini, 37-52)
4.	**Potkupolne džamije izvan Sarajeva** (Madzida Becirbegovic, Džamije s drvenom munarom u Bosni i Hercegovini, 33-36, 40-42, 46-72)
5.	**Džamije sa drvenom munarom** (Madzida Becirbegovic, Džamije s drvenom munarom u Bosni i Hercegovini, 53-146)
6.	**Foča, Banja Luka** (Alija Bejtić, „Povijest i umjetnost Foče na Drini“, *Naše Starine*, 23-75; Bejtić, Alija. „Povijest i umjetnost Foče na Drini“, *Naše Starine* (1957.), 33-62; Bejtić, Alija. “Banja Luka pod turskom vladavinom”, *Naše Starine* (1953.), 91-116;
7.	**Ustikolina, Mostar, Livno, Maglaj, Buna, Počitelj** (kons.gov.ba)
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	**Centar/Periferija**
10.	**Sarajevo (urbanizam)** (kons.gov.ba)
11.	**Sarajevo (džamije, mekteb, medrese, hanikahi)** (kons.gov.ba)
12.	**Sarajevo (daire, bezistani, dućani, karavan-saraji, hanovi)** (kons.gov.ba)
13.	**Sarajevo (tekije, mostovi)** (kons.gov.ba)
14.	**Sarajevo (rezidencijalna i fortifikacijska arhitektura)** (kons.gov.ba)
15.	**Ponavljanje**
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

<table>
<tr><td>Način izvođenja nastave (oblici i metode)</td><td>Predavanja, seminari studenata (mentorski rad), studentske vježbe, konsultacije</td></tr>
<tr><td>Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra

(struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)</td><td>Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

<table>
<tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr>
<tr><td>1.</td><td>Seminar</td><td>10</td><td>10%</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Prisustvo na nastavi</td><td>10</td><td>10%</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Aktivnost na nastavi</td><td>10</td><td>10%</td></tr>
<tr><td>4.</td><td>Polusemestralna pismena provjera</td><td>30</td><td>30%</td></tr>
<tr><td>5.</td><td>Završna usmena provjera znanja</td><td>40</td><td>40%</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr>
</table>

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:
PROVJERE ZNANJA: Provjera znanja se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu, na kojem se utvrđuje konačna ocjena, po slijedećim elementima aktivnosti, odnosno propisanih oblika provjere znanja: Referat (10%), Prisustvo na nastavi (10%), Aktivnost na nastavi (10), Polusemestralna pismena provjera (30%), Završna usmena provjera znanja (40%).

<u>NAPOMENA</u>:
Referat, upute:
1. U gornjem lijevom uglu na početku teksta treba stajati: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, (ispod toga): Katedra za historiju umjetnosti, (ispod toga): ime i prezime studenta, (ispod toga): email adresa, nakon toga slijedi naslov rada (veličina fonta 14, bold), potom slijedi abstrakt s 50 do 100 riječi, te 3 ključne riječi.
2. Referat ima samo glavni naslov, ali ne podnaslove.
3. Referat treba biti pisan u Microsoft Wordu („doc“ dokument).
4. Referat treba biti s proredom 1,5.
5. Referat treba biti napisan fontom Times New Roman i veličinom od 12 tačaka. Svaki paragraf uvući za 5 karaktera, dok marginame trebaju biti 2,5 cm (odnosi se na sve margine).
6. Bilo bi poželjno da ilustracije budu u visokoj rezoluciji.
7. Tekst ne bi trebao biti duži od 3 stranice (uključujući bilješke), odnosno između 1000 i 1500 riječi i ne bi trebao imati više od 4 ilustracije.
8. Mentorske konsultacije traju do posljednje sedmice nastave, a studenti su dužni predati rad u štampanom obliku do završnog usmenog ispita.
9. Slijediti citiranje Chicago Manual of Style. http://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide/citation-guide-1.html</td></tr>
</table>

Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A), izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B), iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C), prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D), općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E), zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX), ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	**Obavezna** 1. Andrejević, Andrej. *Islamska monumentalna arhitektura u Jugoslaviji*, Beograd, 1984. *Historija osmanske države i civilizacije*, II, priredio Ekmeleddin İhsanoğlu. Istanbul, IRCICA; Sarajevo, Orijentalni institut u Sarajevu, 2008., 386-431. 2. Bećirbegović, Madžida. *Džamije sa drvenom munarom u Bosni i Hercegovini*. Sarajevo, Veselin Masleša, 1990. 3. Bejtić, Alija. „Spomenici osmanlijske arhitekture u Bosni i Hercegovini", u: *Prilozi za orijentalnu filologiju*, III-IV (1952-53) (Sarajevo, Orijentalni institut, 1953), 229-297. 4.Bejtić, Alija. "Banja Luka pod turskom vladavinom", *Naše Starine* (1953.), 91-116. 5. Bejtić, Alija. „Povijest i umjetnost Foče na Drini", *Naše Starine* (1956.), 23-75. 6. Bejtić, Alija. „Povijest i umjetnost Foče na Drini", *Naše Starine* (1957.), 33-62.
	Dodatna 1. Bešlagić, Šefik. *Nišani XV i XVI vijeka u Bosni i Hercegovini*. Djela Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine knj. LIII, Odjeljenje društvenih nauka, knj. 30. Sarajevo, 1978. 1. Čengić, Nihad. *Begova džamija kao djelo umjetnosti : estetska metamorfoza kroz stoljeća i posljednje konzervacije originaliteta*, Sarajevo, Sarajevo Publishing, 2008. 2. Čengić, Nihad. *Likovni fenomen Hadži Sinanove tekije i njegova konzervacija*, Sarajevo, Sarajevo Publishing, 2009. 3. Grupa autora, *Svrzina kuća*. Sarajevo, Muzej Sarajeva, 2001. 4. Zlatar, Behija. Zlatno doba Sarajeva. Sarajevo, Svjetlost, 1996. 5. Zlatar, Behija. Gazi Husrev-beg. Sarajevo, Orijentalni institut u Sarajevu, 2010.
Napomene	

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Katedra za historiju umjetnosti				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Kiparstvo i Artes minores na tlu BiH od 15. stoljeća do 1878. godine				
Šifra/kod	FIL HUM 520	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	5 ECTS
Ciklus studija	2.	Semestar	III	Ak. godina	2018/2019.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Položeni predmeti *Arhitektura i urbanizam na tlu BiH od 15. st. do 1878. g.* i *Slikarstvo na tlu BiH od 15. stoljeća do 1878. godine*				
Jezik izvođenja nastave	bosanski, hrvatski, srpski, engleski				
Nastavnik	Ime i prezime	Haris Dervišević, doc. dr. sc.			
	Kontakt podaci	Kabinet: 131 E-mail: haris.dervisevic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 250	Termin konsultacija	Pon. 10:oo-14:oo Sri. 8:oo-9:oo	
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja: 2 seminar: 1 vježbe: 1				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	U okviru predmeta izučavaće se umjetnost zanatstva osmanskog Sarajeva.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Približiti studentima estetske vrijednosti zanatskih radova iz osmanskog perioda u Sarajevu. Kroz uvid u različite zanate studenti će se upoznati s različitim tehnikama kao i različitim predmetima zanatske umjetnosti.				
Ishodi učenja	Student će biti osposobljen samostalno prepoznavati i tumačiti stilske odlike, rječnik te estetiku određenih perioda.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	**Uvod**
2.	**Baščaršija, dućani, kreveta, bezistani, daire, hanovi**
3.	**Esnafska organizacija**
4.	**Tarikat i esnaf**
5.	**Kovači, kovači oružja, bičakčije, tufekčije, zildžije**
6.	**Kazandžije, kujundžije, sahačije, jalduzdžije**
7.	**Tabaci, sarači, čizmedžije, halafi, kundurdžije, čurčije, jašmalčije, kazazi, terzije, dunđeri, koltukčije, kahvedžije, mudželiti**
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	**Umjetnička obrada metala u 15. stoljeću**
10.	**Radionice, tehnike, materijali, predmeti**
11.	**Motivi 1**
12.	**Motivi 2**
13.	**Umjetnost ćilima** **Banjalučka serdžada**
14.	**Tvornica ćilima Sarajevo** **Umjetnički zanati za vrijeme Austro-Ugarske**
15.	**Ponavljanje**
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	**Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu**
18.	

<table>
<tr><td>Način izvođenja nastave (oblici i metode)</td><td>Predavanja, seminari studenata (mentorski rad), studentske vježbe, konsultacije</td></tr>
<tr><td>Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra

(struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)</td><td>
Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:
<table>
<tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr>
<tr><td>1.</td><td>Referat</td><td>10</td><td>10%</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Prisustvo na nastavi</td><td>10</td><td>10%</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Aktivnost na nastavi</td><td>10</td><td>10%</td></tr>
<tr><td>4.</td><td>Polusemestralna pismena provjera</td><td>30</td><td>30%</td></tr>
<tr><td>5.</td><td>Završna usmena provjera znanja</td><td>40</td><td>40%</td></tr>
<tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr>
</table>
Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

PROVJERE ZNANJA: Provjera znanja se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu, na kojem se utvrđuje konačna ocjena, po slijedećim elementima aktivnosti, odnosno propisanih oblika provjere znanja: Referat (10%), Prisustvo na nastavi (10%), Aktivnost na nastavi (10), Polusemestralna pismena provjera (30%), Završna usmena provjera znanja (40%).

<u>NAPOMENA</u>:

Seminar, upute:
1. U gornjem lijevom uglu na početku teksta treba stajati: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, (ispod toga): Katedra za historiju umjetnosti, (ispod toga): ime i prezime studenta, (ispod toga): email adresa, nakon toga slijedi naslov rada (veličina fonta 14, bold), potom slijedi abstrakt s 50 do 100 riječi, te 3 ključne riječi.
2. Referat ima samo glavni naslov, ali ne podnaslove.
3. Referat treba biti pisan u Microsoft Wordu („doc“ dokument).
4. Referat treba biti s proredom 1,5.
5. Referat treba biti napisan fontom Times New Roman i veličinom od 12 tačaka. Svaki paragraf uvući za 5 karaktera, dok marginame trebaju biti 2,5 cm (odnosi se na sve margine).
6. Bilo bi poželjno da ilustracije budu u visokoj rezoluciji.
7. Tekst ne bi trebao biti duži od 3 stranice (uključujući bilješke), odnosno između 1000 i 1500 riječi i ne bi trebao imati više od 4 ilustracije.
8. Mentorske konsultacije traju do posljednje sedmice nastave, a studenti su dužni predati rad u štampanom obliku do završnog usmenog ispita.
9. Slijediti citiranje Chicago Manual of Style. http://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide/citation-guide-
</td></tr>
</table>

	1.html **Polusemestralni pismeni ispit** održava se u 8. sedmici nastave prema akademskom kalendaru. Ispitno gradivo uključuje nastavne teme prve polovine semestra. **Završni usmeni ispit** održava se u 17. i 18. sedmici nastave prema akademskom kalendaru. Ispitno gradivo uključuje nastavne teme druge polovine semestra. **Na popravnom ispitnom roku** studenti ispit polažu pismeno i usmeno. Ispitno gradivo uključuje nastavne teme cijelog semestra.
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A), izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B), iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C), prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D), općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E), zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX), ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	**Obavezna** 1. Cordileone, Diana Reynolds, "Swords Into Souvenirs: Bosnian Arts and Crafts Under Habsburg Administration", u: urednici Reinhold Johler, Christian Marichetti i Monique Scheer, u., *Doing Anthropology in Wartime and in Warzones. World War I and the Cultural Sciences in Europe*. Bielefeld, Transcript: 2010., 169-90. 2. Cordileone, Diana Reynolds, "Inventing Traditions in Bosnia: The Sarajevo Carpet Factory 1878-1918", u: *Wechselwirkungen, Austro-Hungarian Rule in Bosnia,* urednici Ruthner, Reynolds-Cordileone, Reber i Detrez, New York, Peter Lang, 2014., 185-207. 3. Karamehmedović, Muhamed. *Umjetnička obrada metala*. Sarajevo, Veselin Masleša, 1980. 4. Kreševljaković, Hamdija. *Esnafi i obrti u starom Sarajevu*. Sarajevo, Narodna prosvjeta, 1958. 5. Vladić-Krstić, Bratislava. "Ćilimarstvo u Bosni i Hercegovini", u: *Glasnik Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine u Sarajevu*, nova serija, sveska 32, etnologija (1977), Sarajevo, Zemaljski muzej, 1978., 225-296.
	Dodatna 1. Mladenović, Ljubica. *Umetnička o brada metala u Bosni i Hercegovini od dolaska Turaka do danas*. Beograd, Muzej primenjene umetnosti, 1958. 2. Mazalić, Đoko. *Leksikon umjetnika : slikara, vajara, graditelja, zlatara, kaligrafa i drugih koji su radili u Bosni i Hercegovini*. Sarajevo, Veselin Masleša, 1967.
Napomene	

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Katedra za historiju umjetnosti				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Umjetnost romanike i gotike				
Šifra/kod	FIL HUM 210	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	5 ECTS
Ciklus studija	1.	Semestar	III	Ak. godina	2018/2019.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Položen predmet *Umjetnost ranog srednjeg vijeka* FIL HUM 115				
Jezik izvođenja nastave	bosanski, hrvatski, srpski, engleski				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof. dr. Ljiljana Ševo			
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Saradnik	Ime i prezime	Andrea Mekić, MA			
	Kontakt podaci	Kabinet: 131 E-mail: andrea.mekic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 250	Termin konsultacija	Sri. 10:00-11:00, 14:00-15:00 Čet. 12:00-15:00	
Sedmični broj kontakt sati	predavanja: 3 seminar: vježbe: 1				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Kolegij razrađuje temeljne pretpostavke i tok razvoja stila u zapadnoj Evropi od 11. do 13. stoljeća, ponajprije u monumentalnoj arhitekturi. Pregledom stvaralački najznačajnijih regija, uz objašnjavanje uvjeta i poticaja pri definiranju razvojnih faza, prate se tradicije i novi obzori na putu k sintezama razvijenog srednjeg vijeka. U raznolikosti usmjerenja i dosega objašnjava se historijska i prostorna uvjetovanost romaničkog i gotičkog izraza, otkrivaju kohezijski faktori definiranja glavnih tipskih razreda, i u tim okvirima određuje se mjesto spomeničke baštine istog doba na tlu Bosne i Hercegovine.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Usvajanje osnovnih razvojnih etapa romaničkog i gotičkog stila u arhitekturi zapadne Evrope i Bosne i Hercegovine. Poznavanje najznačajnijih spomenika tog razdoblja, te prostornih i historijskih okolnosti u nastanku i razvoju stilskih obilježja u raznim krajevima Zapada kao kulturne i umjetničke cjeline na početku razvijenog srednjeg vijeka. Samostalno prepoznavanje svojstava i tumačenje elemenata stilskog rječnika i najznačajnijih umjetničkih pojava u arhitekturi romanike i gotike uz korištenje temeljne metodologije i terminologije historijskoumjetničke struke.				
Ishodi učenja	Nesmetano praćenje i razumijevanje kontinuiteta stilskog razvoja u fazama razvijenog srednjeg vijeka				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Romaničko doba – istorijski, društveni i filozofski okviri
2.	Romanička arhitektura
3.	Romanička arhitektura na Apeninskom poluostrvu Romanička arhitektura Zapadne, Srednje i Sjeverne Evrope, Engleske, Irske i Iberskog poluostrva
4.	Romanička arhitektura u Francuskoj
5.	Romanička skulptura Romanička skuptura u Francuskoj Romanička skulptura Iberskog poluostrva
6.	Romanička skulptura u Italiji, naistočnoj obali Jadrana, u Njemačkoj, Engleskoj, Skandinaviji
7.	Umjetničko zanatstvo u doba romanike Romaničko slikarstvo
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Epoha gotike – društveno-ekonomske okolnosti Gotička arhitektura – opšte odlike Gotička arhitektura u Francuskoj Gotička arhitektura u Engleskoj
10.	Gotička arhitektura u Njemačkoj Gotička arhitektura u Srednjoj Evropi Gotička arhitektura u Italiji Gotička arhitektura u Španiji i Portugaliji Gotička arhitektura na Bliskom Istoku i na Kipru Gotička arhitektura na istočnoj obali Jadrana
11.	Gotička skulptura
12.	Gotička skulptura
13.	Gotička iluminacija rukopisa Vitraž - gotičko slikarstvo od obojenog stakla
14.	Gotičko slikarstvo u Italiji
15.	Iluminirani rukopisi i oltarske slike internacionalnog gotičkog stila
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)

17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Predavanja
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja: **R. br.** / **Elementi praćenja** / **Broj bodova** / **Učešće u ocjeni (%)** 1. Prisustvo na nastavi — 10 — 10% 2. Polusemestralna pismena provjera — 45 — 45% 3. Završna usmena provjera znanja — 45 — 45% Ukupno: 100 bodova — 100% Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način: • Napomena:
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.

Literatura	*Obavezna* 1. Bošković, Đorđe (1976) Arhitektura srednjeg veka. Beograd, Naučna knjiga. 2. Kubah, Erih, Peter Bloh (1974) Romanička umetnost. Novi Sad, Bratstvo i jedinstvo. 3. Gothic, Architecture, Sculpture, Painting. R. Toman ed., Koln 1997. 4. Simson, Otto Georg von (1988) The Gothic cathedral: origins of Gothic architecture and the medieval concept of order. Princeton University Press. 5. Snyder, James (2006) Art of the Middle Ages. Upper Saddle River, NJ, Prentice Hall. 6. Romanesque, Architecture, Sculpture, Painting. R. Toman ed., Koln 1997.
	Dodatna 1. Frankl, Paul (1962) The Gothic Architecture. Harmondsworth, The Pelican History of Art. 2. Frankl, Paul (1983) The Gothic. Princeton University Press. 3. Hojzinga, Johan (1991) Jesen srednjeg vijeka. Novi Sad, Matica srpska. 4. Mâle, Emile (1958) The Gothic Image. Harper. 5. Martindale, Andrew (1967) Gothic Art. Thames & Hudson Ltd. Reprint edition. 6. Panofsky, Erwin (2005) Gothic Architecture and Scholasticism. Pennsylvania, Archabbey Publications. 7. Worringer, Wilhelm (1964) Form in Gothic. Schocken Books. Rev. ed.
Napomene	

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	UMJETNOST 19.STOLJEĆA				
Šifra/kod	FIL HUM 310	Status (obavezni ili izborni)		ECTS	
Ciklus studija	PRVI (1)	Semestar	PETI (V)	Ak. godina	2018/2019.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta					
Jezik izvođenja nastave	BOSANSKI				
Nastavnik	Ime i prezime	Dr.sci. AIDA ABADŽIĆ HODŽIĆ, van. prof.			
	Kontakt podaci	Kabinet: 131 E-mail:aida.abadzic-hodzic@ff.unsa.ba Telefon:033/253-250	Termin konsultacija	Ponedjeljak: 17-20h Utorak: 15-16h Srijeda: 15-16h	
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja ___2___; seminar__1_____; vježbe___1____				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Historijski, politički i kulturni kontekst «dugog 19. stoljeća». Slikarstvo i skulptura 19.st.: od neoklasicizma do najave moderniteta. Transformacija grada i urbanizam 19.stoljeća. Nove tehnike i materijali. Velike svjetske izložbe.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Potaknuti studente na razumijevanje dinamike i kompleksnosti umjetnosti 19.stoljeća: odsustvo jednog, dominantnog stilskog pravca. Analiza umjetnosti 19.stoljeća u korelaciji sa društveno-političkim prilikama i veze sa temama iz književnosti predmetnog razdoblja. Kritička interpretacija umj.djela.				
Ishodi učenja	Sposobnost samostalne analize i kritičkog konsultiranja izvora.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Nastavna jedinka Uvodno predavanje, literatura, nastavni sadržaji, temeljni pojmovi
2.	Likovna kritika i teorija 19. stoljeća (odabrani kritički tekstovi) Neoklasicizam u slikarstvu i skulpturi – analize odabranih primjera
3.	Neoklasicizam: razumijevanje i tematizacija klasičnog u umjetnosti 19. stoljeća – arhitektura, urbanizam
4.	Romantizam u umjetnosti 19. stoljeća – izvori, utjecaji Slikarstvo romantizma u Francuskoj
5.	Goya. Koncept umjetnika u vrijeme romantizma. Romantizam i modernitet
6.	Romantizam u njemačkoj umjetnosti.
7.	Englesko pejzažno slikarstvo romantizma.
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Realizam u likovnim umjetnostima- primjeri, analize
10.	Fotografija u umjetnosti 19.stoljeća
11.	Grad i urbanizam u 19.stoljeću
12.	Impresionizam u slikarstvu i skulpturi – analiza odabranih primjera
13.	Postimpresionizam –analiza odabranih primjera
14.	Simbolizam i secesija/Art Nouveau: slikarstvo, dizajn, arhitektura
15.	Skulptura 19. stoljeća – od akademizma do secesije- 1 dio
16.	19. stoljeće – od akademizma do secesije: odabrani primjeri i diskusija
17.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
18.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu

<table>
<tr><td>Način izvođenja nastave
(oblici i metode)</td><td>Predavanja. Analiza odabranih radova i kritičkih tekstova. Posjete zbirkama i arhivima. Samostalni rad studenata.</td></tr>
<tr><td>Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra

(struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)</td><td>Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:
<table>
<tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr>
<tr><td>1.</td><td>prisutnost na nastavi</td><td>10</td><td></td></tr>
<tr><td>2.</td><td>aktivnost na nastavi i samostalan rad (kraća izlaganja)</td><td>20</td><td></td></tr>
<tr><td>3.</td><td>1.pismena provjera znanja</td><td>30</td><td></td></tr>
<tr><td>4.</td><td>Završni ispit</td><td>40</td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Ukupno:</td><td>100 b.</td><td>100%</td></tr>
</table>
Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

Napomena:</td></tr>
<tr><td>Skala ocjenjivanja</td><td>Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:

a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;
b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;
c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;
d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;
e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;
f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.</td></tr>
<tr><td>Literatura</td><td></td></tr>
</table>

	Obavezna • Petra ten-Doesschate Chu (2003), *Nineteenth Century European Art*, Harry N.Abrams, NY. • R. Rosenblum, H.W.Janson (2005), *19th Century Art*, Pearson Prentice Hall, NY. • Eisenman, Stephen F. (2002) *Nineteenth Century Art: A Critical History,* Thames & Hudson, London. • Robin Middleton, David Watkin (2003), *Architecture of the 19th Century,* Electa architecture, Milano. • G.C.Argan (2004), *Moderna umetnost 1770-1970-2000* (prvi svezak!), Clio, Beograd. • Schorske, Karl (1981) *Fin-de-siècle, Vienna: politics and culture,* Vintage Books edt., NY. • Pevsner, Nikolaus. (1990) *Pioniri modernog oblikovanja,* GZH, Zagreb.
	Dodatna • *From the Classicist to the Impressionists. Art and Architecture in the 19th Century* (1966), selected and edited by Elizabeth Gilmore Holt, Yale University Press, New Heaven and London. • Albert Boime (1986), *The Academy and French Painting in the 19th Century,* Yale University Press, New Haven. • Timothy Clarck (1984), *The Painting of Modern Life: Paris in the Art of Manet and his followers*, Princeton University Press, Princeton. • K.J.Lochnan (2004), *Turner, Whistler, Monet: Impressionist Visions*, Art Gallery of Ontario, Toronto. • John Rewald (1956), *Postimpressionism: from Van Gogh to Gauguin*. MoMA, NY. • Wolfgang Kemp (1990), *The Desire of My Eyes: the Life and Work of John Ruskin 1819-1900,* Farrar, Straus and Giroux, NY.
Napomene	Izbor iz literature temeljen je primarno na fundusu biblioteke FF UNSA, a monografije umjetnika i izložbeni katalozi dostupni su u biblioteci ALU UNSA.

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Katedra za historiju umjetnosti				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	**Osnove arhitekture**				
Šifra/kod	FIL HUM 131	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	4 ECTS
Ciklus studija	1.	Semestar	I	Ak. godina	2018/2019.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	bosanski, hrvatski, srpski, engleski				
Nastavnik	Ime i prezime	prof. dr. Fehim Hadžimuhamedović			
	Kontakt podaci	Kabinet: 131 E-mail: Telefon: 033 253 250	Termin konsultacija		
Saradnik	Ime i prezime	Haris Dervišević, dr. sc.			
	Kontakt podaci	Kabinet: 131 E-mail: haris.dervisevic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 250	Termin konsultacija	prema rasporedu	
Sedmični broj kontakt sati	predavanja: 2 seminar: 0 vježbe: 1				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Ilustriracija i određenje (definicija) fenomena arhitekture u njegovim najbitnijim pojavljivanjima, sa naročitim naglaskom na arhitektonski riječnik.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj je upoznavanje osnovne arhitektonske leksike i osnovnih pravila arhitektonske sintakse u rasponu od antike do savremene arhitekture, na osnovu čega student treba biti osposobljen da opisuje i identificira arhitekturu i da lakše prohodi kroz ostale oblasti i teme iz historije umjetnosti, arhitektonske teme i druge. Data leksika treba imati društveno-stilsku ali i tehničku elaboraciju.				
Ishodi učenja	Unutar tematskih jedinica obrađuju se arhitektonski elementi u njihovim historijskim i ahistorijskim pojavljivanjima i afirmiraju njihove stilske, tipološke, morfološke i druge karakteristike. Na kraju seminara polaznik treba da ima znanja o osnovnim karaterima i problemima u arhitekturi, kao i da ima mogućnost inicijalnog vrjednovanja arhitektonskog djela.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Uvod I: Osnove arhitekture – program, kvalitet, struktura. Šta je arhitektura? Fenomenologija pojave. Pregled savremene arhitekture.
2.	Uvod II: Društvena uloga arhitekture - savremena situacija
3.	Uvod III – Arhitektonski objekat unutar razvoja naselja; grad i selo
4.	Definicije i određenja arhitekture
5.	Generiranje arhitektonskog objekta - principi, antropološki karakteri
6.	Tri reda arhitekture-1- fizički, 2-likovni (*per se*) i 3-društveni
7.	Arhitektonska kompozicija
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Arhitektonska forma (važniji oblici pojave): 1. struktura-ornament; 2. sklop arhitektonskog objekta; 3. stereotomska i tektonska arhitektura
10.	Program arhitektonskog objekta; pojam funkcionalizma u arhitekturi; forma i sadržaj
11.	Tipologije arh. objekata prema njihovoj funkciji –tipologije upotrebe, materijala i stila – osnovne tipologije (Pevsner); ostale tipologije
12.	Koncepcije građenja, konstrukcije i materijali
13.	Prostorna organizacija arhitekture; arhitektonska analiza i doživljavanje arhitekture (površine, putevi, sekvence...)
14.	Teorija i historija arhitekture - stilovi u arhitekturi
15.	Tipologije elemenata u arhitekturi - jezik arhitekture
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

<table>
<tr><td>Način izvođenja nastave
(oblici i metode)</td><td></td></tr>
<tr><td>Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra

(struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)</td><td>Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

<table>
<tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr>
<tr><td>1.</td><td>prisustvo na nastavi</td><td>10</td><td>10 %</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>arhitektonske skice</td><td>15</td><td>15 %</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>seminarski rad(arh. rječnik ili sl.) i prezentacija</td><td>15</td><td>15 %</td></tr>
<tr><td>4.</td><td>polusemestralna provjera znanja</td><td>15</td><td>15 %</td></tr>
<tr><td>5.</td><td>završni ispit</td><td>45</td><td>45 %</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr>
</table>

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:
• Nastava će se bazirati na teoretskim eksplikacijama, vizualnim ilustracijama, te aplikativnim vježbama.

• Napomena: Ukoliko se izvode arhitektonske skice, ne evaluira se njihov estetički kvalitet nego analitički njihov analitički aspekt. Cilj je da student napravi transfer tekst-slika, odnosno da vizualizira i tako memoriše karaktere u arhitekturi (elementi, 3D forme, geometrija, planovi, itd.).</td></tr>
<tr><td>Skala ocjenjivanja</td><td>Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:

a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;
b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;
c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;
d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;
e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;
f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.</td></tr>
<tr><td>Literatura</td><td>Obavezna

1. Bussagli, Marco (2006) Arhitektura. Zagreb, Stanek.
3. Müller, Werner, Gunther Vogel (1999) Atlas arhitekture 1, 2. Zagreb, Golden marketing.</td></tr>
</table>

	3. Vitruvius, Marcus Pollio (1990) *Deset knjiga o arhitekturi*. Sarajevo, Svjetlost. 4. Summerson, John (1998) *Klasični jezik arhitekture*. Zagreb, Golden marketing 5.Hadžimuhamedović, F. (2001) *Tekst o arhitekturi*. Sarajevo. Did.
	Dodatna 1. Nestorović, Bogdan (1967) *Uvod u arhitekturu*. Beograd, Zavod za izdavanje udžbenika SR Srbije. 2. Martinović, Uroš (1971) *Svet arhitekture*. Beograd, BIGZ.
Napomene	

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Odsjek za historiju, Katedra za historiju umjetnosti				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	OSNOVE LIKOVNIH UMJETNOSTI, FIL HUM 130				
Šifra/kod	HUM 130	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	5
Ciklus studija	Prvi ciklus	Semestar	zimski	Ak. godina	2018/2019
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta					
Jezik izvođenja nastave	Bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof.dr. Senadin Musabegović			
	Kontakt podaci	Kabinet:141 E-mail:senadinm@hotmail.com Telefon:253 163	Termin konsultacija		
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja ___2___; seminar_____; vježbe_____				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Upoznati se sa osnovnim pojmovima i problemima likovnih umjetnosti, s posebnim akcentom na likovne elemente i teorije likovnih umjetnosti, koji će se kasnije, u toku nastave, pretpostavljati ili, pak, sveobuhvatnije elaborirati u drugim vezama, ili drugim predmetnim i programskim cjelinama, posebno onim koje se odnose na historiju i teoriju umjetnosti.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Usvajanje osnovnih znanja i metoda za opis, analizu i interpretaciju umjetničkih djela slikarstva, skulpture i savremenih medija iz svih razdoblja. Usvajanje temeljne stručne terminologije.				
Ishodi učenja	Omogućava se studentima da kroz osnovne elemente likovne umjetnosti				

	analiziraju artefekte, te da prepoznaju razvitak vizuelne percepcije kroz historiju umjetnosti.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Uvodno predavanje : likovne umjetnosti – pojam, predmet i pristup predmetu. Teorija i historija
2.	Likovne umjetnosti u kontekstu umjetnosti uopšte: opšte i posebne teorije umjetnosti. Komparativni prilaz.
3.	Struktura slike u odnosu centra i perefirije, statike i dinamike, dubine i plohe.
4.	Analiza slika: Giotto - Joakim među pastirima, Bonaventura Berlinghieri – Sveti Franjo, Simone Martini – Blagovjesti, Piero della Francesca – Uskrsnuće. (Primjeri iz knjige Lionella Venturia: Od Giotta do Chagala)
5.	Efekat svjetlosti u slikama Tiziana, El Greca, Caravaggia, Rembrandta
6.	Odnos prozirnih i neprozirnih elemenata – igra između dvodimenzionalnosti i trodimenzionalnosti – u pojavi apstraktne umjetnosti
7.	Rezime
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Koja su određenja semantičke perspektive – perspektiva značenja- i vertikalne perspektive (Iz knjige Radovana Ivančevića - Perspektive)
10.	Odnos između obrnute i geometrijeske perspektive (R. Ivančević-Perspektive)
11.	Atmosferska i koloristička perspektiva (R. Ivančević – Perspektive)
12.	Sociološki pristup likovnim činjenicama. Likovne činjenice kao *fait sociale*.
13.	Psihološki pristup likovnim činjenicama. *Gelstalt* psihologija
14.	Ravnoteža – Dinamika – Oblik - Forma - u psihologiji stvaralačkog gledanja Rudolfa Arnheima

15.	Likovna kritika i analitička kritika
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Predavanja, seminari, vježbe, interaktivna nastava, grupna diskusija
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Aktivnost na nastavi	20	20%
2.	Prva polusemestralna pismena provjera znanja	30	30%
3.	Završni ispit (30% pismeno i 20% usmeno)	50	50%
	Ukupno: _____bodova		100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

- Aktivno sudjelovanje na nastavi. Kritično iščitavanje teorijskih tekstova i interaktivnost na nastavi.
- Usmena i pismena provjera znanja.

	Napomena:
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	*Obavezna*1. Ivančević, Radovan (1997) Likovni govor. Zagreb, Profil. 2. Venturi, Lionello (1957) Od Giotta do Chagalla. Zagreb, Mladost. 3. Arnhajm, Rudolf (1987) Umetnost i vizuelno opažanje. Beograd, Univerzitet umjetnosti u Beogradu. 4. Arnhajm, Rudolf (1985) Vizuelno mišljenje. Beograd, Univerzitet umjetnosti u Beogradu. 5. Ivančević, Radovan (1996) Perspektive. Zagreb, Školska knjiga Literatura za vježbe: 1. Vasić, Pavle (1982) Uvod u likovne umjetnosti. Beograd, Univerzitet u Beogradu. 2. Mišević, Radenko (1989) Izbor tekstova za izučavanje predmeta teorija forme. Beograd, Univerzitet umetnosti u Beogradu.

	Dodatna 1. Panofsky, Erwin. (1975) Ikonološke studije. Beograd, Nolit. 2. Gombrich, Ernst. (1984) Umjetnost i iluzija. Beograd, Nolit. 3. Wölfflin, Heinrich (1974) Osnovni pojmovi istorije umjetnosti. Sarajevo, Veselin Masleša. 4. Focillon, Henri (1995) Život oblika. Zagreb, Rako& Rako (ili Beograd, Kultura, 1964.)
Napomene	Nastavnik obezbjeđuje svu potrebnu literaturu za studente

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	HISTORIJA - KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	*IZVORI MODERNE UMJETNOSTI*				
Šifra/kod	FIL HUM 410	Status (obavezni ili izborni)	obavezni (nastavnički)/ izborni (naučni)	ECTS	5
Ciklus studija	ll (drugi)	Semestar	Vll	Ak. godina	2018/19.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	/				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	AIDA ABADŽIĆ HODŽIĆ, van.prof.			
	Kontakt podaci	Kabinet:131 E-mail:aida.abadzic-hodzic@ff.unsa.ba Telefon:033/253-250	Termin konsultacija	Ponedjeljak:17-20h Utorak: 15-16h Srijeda: 15-16h	
Suradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja: 2 (dva) sata; seminar: 1 (jedan); vježbe: 1 (jedan)				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Izlaganje promjena u umjetnosti od kraja 18. st. koje su najavile kulturu moderniteta. Analiza pojmova moderna umjetnost vs umjetnost moderne; modernizam, modernitet, modernost, avangarda. Izvori moderni umjetnosti, arhitekture i dizajna. *Klasično* i *primitivno* kao izvori moderne umjetnosti. Interpretacija odabranih djela i autora. Tema grada u kulturi moderniteta.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Osnovni cilj ovoga kolegija jeste osposobiti studente da razumiju pojavu i dinamiku moderne umjetnosti u njenom društveno-historijskom i kulturnom kontekstu i da teorijske spoznaje mogu primijeniti u analizi i interpretaciji likovnih djela.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Uvodno predavanje, literatura, nastavni sadržaji, temeljni pojmovi
2.	Definicija pojmova: moderno, modernost, modernizam, modernitet, moderna umjetnost. Avangarda – kao radikalna manifestacija modernizma.
3.	Primitivno i moderna umjetnost
4.	Picasso: «Gospođice iz Avignona»
5.	Klasično i moderna umjetnost Rodin, Arno Brecker, W. Lehmbruch: modaliteti razumijevanja klasičnih uzora
6.	Whistler vs. Ruskin: historija razdora umjetnosti i kritike
7.	Cézanne
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata *Napomena*: pismeni ispit je na kraju semestra. U ovoj sedmici je planirana posjeta zbirkama ili samostalni rad studenata.
9.	Manet
10.	Tema grada i urbanizam u modernoj umjetnosti Primjeri Beča i Parisa
11.	Od «Arts&Crafts-a» do Bauhausa: izvori modernog dizajna
12.	Nove tehnike, materijali i koncepti: izvori moderne arhitekture
13.	Ivan Meštrović: odnos tradicije i moderniteta? Južnoslavenska mitologija.
14.	Ex-jugoslavenski studenti na evropskim akademijama na prijelazu 19./20. stoljeća – izvori moderniteta?
15.	Sto godina Bauhausa: šta je (bio) Bauhaus?
16.	Analiza odabranih tekstova
17.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
18.	Završni ispit

Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra

(struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)

Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Završni ispit (integralni)	50	50
2.	Prisutnost i aktivnost na nastavi (kratko predstavljanje odabranih djela)	20	20
3.	Samostalan istraživački rad	30	30
	Ukupno: 100 bodova		100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

- Predavanja.
- Zajedničko čitanje i interpretacija odabranih tekstova.
- Samostalan istraživački rad studenata: seminarski radovi i izlaganja
- Posjete izložbama i zbirkama.

Napomena:

Skala ocjenjivanja

Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:

a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;
b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;
c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;
d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;
e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;
f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.

Literatura

Obavezna:

1. Pintarić, Vera Horvat (2001) *Svjedok u slici – nove figure za nove stvarnosti u eri moderne*. Zagreb, Matica hrvatska.
2. Hodžić, Aida Abadžić (2008) *Stilska i normativna de-komponiranja,* Sarajevo, Tugra. (samo str. 15-67.)
3. Mumford, Luis (2006) *Grad u istoriji: njegov postanak, njegovo menjanje, njegovi izgledi*, Novi Beograd: Book & Marso. (samo poglavlja 15, 16, 17 18.)
4. Pevsner, Nikolaus (1972), *Izvori moderne arhitekture i dizajna*, Beograd
5. Žmegač, Viktor (2006), *Od Bacha do Bauhausa: povijest njemačke kulture*, Zagreb: Matica hrvatska
6. Kraševac, Irena (2002), *Ivan Meštrović i secesija: Beč, Munchen, Prag: 1900-1910,* Zagreb:IPU, Fondacija Ivana Meštrovića

	Dodatna: 1. Y Gasset, Jose Ortega (2003) *Pobuna masa*. Zagreb, Golden marketing. 2. Pintarić, Vera Horvat (2009) *Tradicija i moderna*. Zagreb, HAZU, Gliptoteka. 3. Grupa autora (2004) *Kritički termini istorije umetnosti*. Novi Sad, Svetovi. (odabrana poglavlja: avangarda, modernizam, primitivno, ritual, lijepo, ružno, stil) 4. Kler, Žan (Clair, Jean) (2006.) *Odgovornost umetnika- avangarde između terora i razuma*. Čačak, Gradac. 5. Lynton, Norbert (1989) *The Story of Modern Art*. Oxford, Phaidon. (samo str. 7-55) 6. Argan, G.C (1982)., Studije o modernoj umetnosti, Beograd: Nolit 7. Rhodes, Colin (1994) *Primitivism and modern art.* Thames and Hudson.
Napomene	Izbor iz literature temeljen je primarno na naslovima dostupnim u katalogu biblioteke Filozofskog fakulteta u Sarajevu. Literatura iz predmetne oblasti može se naći i u biblioteci Arhitektonskog fakulteta u Sarajevu te u biblioteci Akademije likovnih umjetnosti u Sarajevu. Pojedini naslovi dostupni su i u biblioteci Umjetničke galerije BiH u Sarajevu.

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Historija umjetnosti, Katedra za historiju umjetnosti				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Sociologija kulture i umjetnosti				
Šifra/kod	HUM 440	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	
Ciklus studija	Drugi ciklus	Semestar	zimski	Ak. godina	2018/2019
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta					
Jezik izvođenja nastave	Bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof. dr. Senadin Musabegović			
	Kontakt podaci	Kabinet:141 Email:senadinm@hotmail.com Telefon:253 163	Termin konsultacija		
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja _____; seminar_____; vježbe_____				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Jedna od tema kursa je na koji način sama umjetnost reaguje na savremene socijalne probleme. S obzirom na to da u savremenom svijetu moderne komunikacije, obilježenom modom i ubjedljivošću virtuelne slike, o kojoj govori Paul Virilio, umjetnost ne imitira život, već više život simulira umjetnost (J. Baudrillard), onda se postavlja pitanje na koji način umjetnost proizvodi socijalnu realnost? I kako kroz umjetničku imaginaciju da prepoznamo nevidljive mehanizme stvarnosti? Kolegij se bavi i konceptom Deleuzeovog nomadskog stvaralačkog subjekta i njegove veze sa 'smrči autora', o kojem govori Foucault, kao i pitanjem tijela (u totalitarnoj estetici, u strukturama biomoci – Michelle Foucault i Giorgio Agamben; o tijelu u kome je izbrisana granica između javnog i privatnog). Na kursu de se otvoriti pitanja o decentraliziranom subjektu; o problemu granice u okviru globalizacijske modi; o razlici između civilizacije i kulture; o etnocentričnom odnosu između 'nas i njih'; o odnosu moderne i postmoderne.				

Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj je predmeta da se uspostavi interdisciplinarni, kontekstualni pristip modernim sociološkim i umjetničkim problemima.
Ishodi učenja	Proučavajući tradicionalnu i modernu zajednicu, zatvoreno i otvoreno društvo, student će biti sposobni da promišljaju na koji način socijalni antagonizmi, konflikti određuju strukturu i značenje umjetničkog djela.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Šta je ideja kulture? (Terry Eagleton)
2.	Na koji način simbolička moć Pierra Bourdiea konstituiše «pravila umjetnosti»?
3.	Da li različite kulture formiraju različite koncepcije o moralnim i estetskim shvatanjima svijeta? Da li je moguće univerzalno pravilo o razumjevanju kultura? (Clifford Geertz)
4.	Analiza Foucaultovog pojma «biomoć».
5.	Problem anonimnog nomadskog subjekta kod Gillesa Delezeua.
6.	Odnos simulacije i zbilje: Jean Baudrillard.
7.	Homo sacer: politički položaj modernog čovjeka nad kojim je moguć svaki eksperiment.
8.	Provjera znanja studenata
9.	Odnos globalizacije i lokalne kulture u razumjevanju umjetničkog djela.
10.	Revolucionarni elementi u avangardnoj umjetnosti.

11.	Nesvjesna moć simbola.
12.	Postkolonijalna teorija, problem "drugog".
13.	Odnos relativizma i posmodernizma.
14.	Da li je moguće poslije pada Berlinskog zida govoriti o sukobu klasa?
15.	Diskusija
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Predavanja, seminari, vježbe, interaktivna nastava
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Aktivnost na nastavi	20	20%
2.	Seminarski rad	20	20%
3.	Polusemestralni ispit	20	20%
4.	Završni ispit	40	40%
	Ukupno: _____bodova		100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

- Aktivno sudjelovanje na nastavi
- Seminarski rad
- Usmena i pismena provjera znanja

Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	*Obavezna* 1. Agamben, Giorgio (2006) Homo sacer. Zagreb, Multimedijalni institut. 2. Baudrillard, Jean (2001) Simulacija i zbilja. Zagreb, Naklada Jesenski i Turk. 3. Bourdieu, Pierre (2003) Pravila umjetnosti. Novi Sad, Svetovi. 4. Eagleton, Terry (2002) Ideja kulture. Zagreb, Naklada Jesenski i Turk. 5. Foucault, Michel (2002) Nadzirati i kažnjavati. Novi Sad, Izdavačka knjižarnica. 6. Geertz, Clifford (1998) Tumačenje kultura. Beograd, XX vek. 7. Deleuze, Gilles & Guatta, Felix (1991) Anti-edip. Novi Sad, Izdavačka knjižarnica.
	Dodatna 1. Argan, Giulio Carlo (1982) Studije o modernoj umjetnosti. Beograd, Nolit. 2. Dorfles, Gillo (1991) Pohvala disharmoniji. Novi Sad, Svetovi. 3. Francastel, Pierre (1974) Studije iz sociologije umjetnosti. Beograd, Nolit

Napomene	Nastavnik obezbjeđuje svu potrebnu literaturu za studente

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Odsjek za Historiju, Katedra za historiju umjetnosti				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Savremene teorije umjetnosti i interpretacija umjetničkog djela				
Šifra/kod	HUM 541	Status (obavezni ili izborni)	Obavezni	ECTS	5
Ciklus studija	Drugi ciklus	Semestar	Zimski	Ak. godina	2018/2019
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta					
Jezik izvođenja nastave	Bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof. dr Senadin Musabegović			
	Kontakt podaci	Kabinet: 141 E-mail:senadinm@hotmail.com Telefon:253 163	Termin konsultacija		
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja ___2___; seminar_____; vježbe_____				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Prvi dio kursa posveden je različitoj interpretaciji slike kod Haideggera, Shapiroa i Derride, naime: šta je istina u slici Vincenta van Gogha ‘Stare cipele sa pertlama’ i kako su je ovi autori interpretirali. U okviru kursa postavila bi se i neka pitanje o samoj percepciji, naime, da li je 'naša' percepcija konstrukt kulturoloških praksi? I da li je govor o univerzalnoj formi percepcije, koja je prisutna u 'ljudskoj prirodi', samo invencija zapadnoevropskog etnocentrizma, ili je ona univerzalna mogudnost koja se realizira na različite načine u različitim kulturološkim kontekstima? Na kursu de se postaviti pitanje na koji je način sam diskurs o prevazilaženje okvira slike i gubljenju centra u slici povezan s diskursom o decentraliziranom „ja”, s diskursom prevazilaženja subjekta, te kakav je odnos između slike i riječi.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Upoznavanje studenata sa savremenom teorijom umjetnosti, koja već sadrži predznanje iz psihoanalize, društvenih nauka i estetike.				

Ishodi učenja	Omogućiti studentima da slobodno i kreativno upotrebljavaju naučenu termilogiju iz teorije umjetnosti, te da kroz kritični odnos promišljaju smisao i značaj umjetnosti u savremenom dobu.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Uvodno predavanje
2.	*Izvor umjetničkog djela*, M. Heidegger (1. dio)
3.	*Izvor umjetničkog djela*, M. Heidegger (2. dio)
4.	*Građenje, stanovanje, mišljenje*, M. Heidegger
5.	*Pjesnički stanuje čovjek*, M. Heidegger
6.	*Istina u slikarstvu*, J. Derrida
7.	*Oko i duh*, Maurice Merleau-Ponty
8.	POLUSEMESTRALNA PROVJERA ZNANJA
9.	*The Stil Life as Personal Object : A note on Heidegger and Van Gogh*, Meyer Schapiro
10.	Slika i riječ (zbirka tekstova), *Uvod u načelo hermeneutičke interpretacije*, Sonja Briski – Uzelac
11.	Slika i riječ (zbirka tekstova), *Umjetnost slike i umjetnost riječi*, Hans Georg Gadamer
12.	Slika i riječ (zbirka tekstova), *O hermeneutici slike*, Gottfried Boehm

	Slika i riječ (zbirka tekstova), *Što znači: interpretacija?*, Gottfried Boehm
13.	Slika i riječ (zbirka tekstova), *Slika - tekst: problemski odnosi*, Oskar Bätschmann Slika i riječ (zbirka tekstova), *Upute za interpretaciju: povijesnoumjetnička hermeneutika*, Oskar Bätschmann
14.	*Preobražaj svakidašnjeg*, Arthur Danto
15.	Diskusija
16.	ZAVRŠNI ISPIT
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Aktivnost na nastavo	20	20%
2.	Seminarski rad	20	20%
3.	Polusemestralni ispit	20	20%
4.	Završni ispit	40	40%
	Ukupno: _____bodova		100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

- Aktivno sudjelovanje na nastavi
- Seminarski rad
- Pismena i usmena provjera znanja

	Napomena:
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	*Obavezna* 1. Derrida, Jacques (1988) Istina u slikarstvu. Sarajevo, Svjetlost. 2. Heidegger, Martin (1959) Izvor umjetničkog djela. Zagreb, Mladost. 3. Slika i riječ (priredila Sonja Briski Uzelac) (2005.) Zagreb, Institut za povijest umjetnosti, 4. The Art of Art History (edited by Donald Preziosi) (1998) Oxford – New York, Oxford University Press 5. Izabrani eseji od Rosalind E. Krauss, Hal Foster, Benjamin Buchloh, Craiga Owensa... 6. Merleau-Ponty, Maurice (1968) Oko I duh. Beograd, Zodijak

	Dodatna 1. Kritički termini istorije umetnosti (priredili: R. Nelson i R. Shift) (2004.) Novi Sad, Svetovi. 2. Plastički znak (priredili: N. Miševid i M. Zinaid) (1981) Rijeka, Izdavački centar Rijeka. 3. Umjetničko djelo kao društvena činjenica (priredila Ljiljana Kolešnik) (2005) Zagreb, Institut za povijest umjetnosti. 4. Grojs, Boris (2011) Umjetnost utopije Beograd, Plavi krug. 5. Buck-Morrs, Susan (2005) Svet snova i katastrofa. Beograd, Circulus 6. Deleuze, Gilles (2003) Francis Bacon: the Logic of Sensation. London, Continuum. 7. Nochlin, Linda (1971) Realism. London, Penguin Books
Napomene	Nastavnik obezbjeđuje svu potrebnu literaturu za studente

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Odsjek za historiju, Katedra za historiju umjetnosti				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Postobjektna umjetnost od 1960. do danas				
Šifra/kod	FIL HUM 510	Status (obavezni ili izborni)	obavezni/izborni	ECTS	5
Ciklus studija	Prvi ciklus	Semestar	zimski	Ak. godina	2018/2019
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta					
Jezik izvođenja nastave	Bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Asja Mandić			
	Kontakt podaci	Kabinet:141 E-mail:asjamandic@hotmail.com Telefon:253 163	Termin konsultacija	Ponedjeljak 14-17h Četvrtak 16-17 Petak 15-16h	
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja ___2___; seminar__1_____; vježbe__1_____				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Ovaj kolegij se fokusira na fenomen pojave „novih" medija u savremenoj umjetnosti, koji su redefinirali status i ulogu umjetničkog objekta, umjetnika i posmatrača. Bavit će se pitanjima: na koji je način društveno-ekonomski i tehnički razvoj utjecao na promjenu umjetničke prakse od 1960-ih do danas, kao i na redefinicije „medija"; kako otvorene i heterogene umjetničke tendencije proizvode „novog" posmatrača; kako se takva umjetnost pozicionira u odnosu na širi kontekst politike i masovnih medija; na koji način globalizacija utiče na politiku produkcije, postavke, „konzumacije" umjetnosti... Kolegij ispituje postobjektnu umjetnost u odnosu na tri šira polja umjetničke prakse: instalaciju, performans, body art i elektronske medije (film, video) u kompleksnom društveno-historijskom i političkom kontekstu.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj je kolegija upoznavanje studenata s terminom „postobjektna" umjetnost kao i njemu srodnih varijanti, kakve su „dematerijalizacija umjetničkog objekta" Lucy Lippard ili „reaktivna umjetnost" Josepha Kosutha – da bi se razumjele umjetničke pojave koje su zasnovane na korištenju vanumjetničkih sredstava i materijala, što je iniciralo događaje i situacije u kojima je vremenski i prostorni status umjetničkog djela temeljno transformiran. Kroz predavanja, seminare i vježbe studenti će ovladati „novim" umjetničkim medijima (instalacija, video,				

	performans, elektronski mediji) kao i umjetničkim pravcima i protagonistima – antiform umjetnosti, siromašne umjetnosti, procesualne umjetnosti, body arta, performansa, konceptualne umjetnosti, i recentnijim umjetničkim pojavama: relacijske umjetnosti, pitanjima identiteta ili političke uloge umjetnosti u društvu (npr. *community-based art*).
Ishodi učenja	Od studenata se očekuje da usvoje novu terminologiju, da razumiju nove umjetničke pristupe, kao i da se osposobe da mogu kritički promišljati (kroz okvir relevantne teorije) i pisati o „novim“ umjetničkim medijima (instalacija,performans, video, elektronski mediji)

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1. 4.10.2018.	Dematerijalizacija umjetnosti: teorijska promišljanja
2. 11.10.2018.	„Nova“ skulptura, skulptura u „proširenom polju“
3. 18.10.2018.	*Happening* i ambijentalna umjetnost
4. 25.10.2018.	Fluxus performans i film
5. 1.11.2018.	*Land art* i *site-specific* umjetnost
6. 8.11.2018.	Konceptualna umjetnost: performans, instalacija i video
7. 15.11.2018.	Body art: feminizam i radikalni pristupi u odnosu na tijelo kao materijal i kao medij
8. 22.11.2018.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9. 29.11.2018.	Video kao kritika masovnih medija
10. 6.12.2018.	Pitanje indentiteta: performans i video
11. 13. 12.2018.	Institucionalizacija instalacije, globalizacija i *site-specific* umjetnost 1990-ih
12. 20. 12.2018.	Video instalacija, narativni video, *filmic* video
13. 27.12.2018.	Relacijska estetika i relacijski antagonizam
1.	*Community-based* umjetnost i nova uloga umjetnika (multidisciplinarna praksa)

3.01.2019.	
15. 10.01.2019.	Performativni spomenik
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Predavanja, seminar, vježbe Interaktivna nastava, grupna diskusija
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Aktivnost na nastavi 20%	20	20%
2.	Seminarski rad 20%	20	20%
3.	Polusemestralni ispit 20%	20	20%
4.	Završni ispit 40%	40	40%
	Ukupno: ___100___bodova		100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

- Aktivno sudjelovanje na nastavi
  Kritičko iščitavanje teorijskih tekstova kroz interaktivni pristup i diskusiju
- Prezentacija (10 minuta) teme i metodologije izrade seminarskog rada
- Seminarski rad (10-15 stranica) na temu koju student samostalno bira
- Usmena provjera znanja

Napomena: Aktivno sudjelovanje na nastavi pretpostavlja da studenti dolaze pripremljeni na predavanja i da se uključuju u diskusiju i u analizu teorijskih tekstova

Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;

	e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	*Obavezna* 1. Bishop, Claire (2005) Installation Art: A Critical History. New York: Routlege. 2. Goldberg, RoseLee. (2004) Live Art: Performance Since 1960. New York: Thames and Hudson. 3. Reiss, Julie H. (2001) From Margin to Center: The Spaces of Installation Art. Cambridge, MA & London: 4. The MIT Press. 4. Rush, Michael (2007) Video Art. New York: Thames & Hudson 5. Zbirka tekstova
	Dodatna 1. Bouriaud, Nicolas (1998) Relational Aesthetics. Les Presses du Réel, Dijon. 2. Kwon Minwon (2002) One Place After Another: Site-Specific Art and Locational Identity. Cambridge, MA: The MIT Press. 3. Buskirk, Martha. (2003) The Contingent Object of Contemporary Art. Cambridge, MA: The MIT Press. 4. Lippard, Lucy (1973) Six Years: The Dematerialization of Art Object from 1966 to 1972. London: Studio Vista. 5. Jovićević, Aleksandra i Vujanović Ana. (2007) Uvod u studije performansa. Beograd: Fabrika Knjiga, 2007.
Napomene	Nastavnik obezbjeđuje svu potrebnu literaturu za studente

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Odsjek za historiju, Katedra za historiju umjetnosti				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	UMJETNOST NAKON 1900				
Šifra/kod	FIL HUM 311	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	5
Ciklus studija	Prvi ciklus	Semestar	zimski	Ak. godina	2018/2019
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta					
Jezik izvođenja nastave	Bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Asja Mandić			
	Kontakt podaci	Kabinet:141 E-mail:asjamandic@hotmail.com Telefon:253 163	Termin konsultacija	Ponedjeljak 14-17h Četvrtak 16 -17 Petak 15-16h	
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:			
Sedmični broj kontakt sati	predavanja ___3___; seminar__1_____; vježbe__1_____				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Kolegij daje historiografski pregled moderne i savremene umjetnosti. Pregled započinje objašnjenjem polazišta moderne umjetnosti s kraja 19. stoljeća (impresionizam, postimpresionizam, secesija/Art Nouveau, simbolizam) da bi se mogli razumjeti umjetnički pristupi koji počinju napuštati mimetički način vizuelnog prikazivanja (fovizam, kubizam, ekspresionizam), što je kulminiralo u pojavi apstraktne umjetnosti. Posebna pažnja biće posvećena historijskim avangardama (futurizam, dadaizam, konstruktivizam, Bauhaus, De Stijl, nadrealizam), a tokom prvog dijela semestra osvrnućemo se i na izvore i razvoj moderne arhitekture. Prvi dio kolegija završava se pričom o povratku realizmu tokom tridesetih godina i o umjetnosti unutar totalitarnih režima (fašizam, komunizam). Drugi dio predmeta bavi se prikazom umjetničke produkcije nakon Drugog svjetskog rata, dominacijom apstraktne umjetnosti u kontekstu Hladnog rata, kao i pokušajem zapadnoevropskih i američkih neoavangardi da vrate umjetnost u životnu praksu, tj. uspostave kritički odnos prema posljeratnom društvu (posebno "društvu spektakla") i institucijama umjetnosti. U kontekstu savremene umjetnosti, studenti će se upoznati s novim medijima (performans, video, instalacija) kao i pojavom i karakteristikama postmoderne arhitekture i umjetnosti. Studentima se daje pregled moderne i savremene likovne produkcije s naglaskom na one oblike umjetničke prakse koji izrastaju iz kompleksnih				

	savremenih teorijskih analiza.
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Osnovni cilj predmeta je pružiti studetima uvid u osnovna formalna i teorijska polazišta umjetničkih pravaca od kraja 19. do kraja 20. stoljeća s uvidom u umjetnička kretanja u 21. stoljeću. Drugi cilj je upoznati studente sa savremenim modelima teorije i kritike likovnih umjetnosti.
Ishodi učenja	Od studenata se očekuje da će biti u stanju: prepoznati pravce 20. stoljeća, kao i pojedinačne autore i značajnija umjetnička djela; koristiti novu terminologiju; napraviti komparativnu analizu između likovnih ostvarenja; posmatrati individualna umjetnička djela u odnosu na određeni društveno-politički kontekst.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1. 5.10.2018.	Modernost i modernizam: teorijska promišljanja
2. 12.10.2018.	Izvori moderne umjetnosti: pogled na 1880-te i 1890-te
3. 19.10.2018.	“Divlje zvijeri” i njemački ekspresionizam
4. 26.10.2018.	Od kubizma i futurizma do pojave apstraktne umjetnosti
5. 2.11.2018.	Apstrakcija i dizajn: utopijske vizije
6. 9.11.2018.	Destruktivne historijske avangarde
7. 16.11.2018.	Nadrealizam: revolt i reakcija
8. 23.11.2018.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9. 30.11.2018.	Umjetnost i propaganda totalitarnih režima
10. 7.12.2018.	Apstraktni ekspresionizam u kontekstu Hladnog rata
11. 14. 12.2018.	Neoavangardne prakse: neodada, pop art, novi realizam
12. 21. 12.2018.	Od minimalizma do skulpture u proširenom polju

13. 28.12.2018.	Dematerijalizacija umjetnosti: fluksus, konceptualna umjetnost, situacionistička internacionala, *Arte povera*
14. 4.01.2019.	Tijelo kao materijal i medij u umjetnosti *Happening*, performans, radikalni *body art*
15. 11.01.2019.	Povratak slike Postmoderna i uticaji globalizacije na umjetničke prakse s početka 21. stoljeća
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17. **18.**	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Predavanja, seminar, vježbe Aktivno sudjelovanje studenata u analizi umjetničkih djela Kritičko čitanje teorijskih tekstova, umjetničkih manifesta i izjava umjetnika u odnosu na likovno stvaralaštvo, kao i na društveno-politički i kulturni kontekst
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Aktivnost na nastavi	10	10%
2.	Esej	10	10%
3.	Prezentacija	10	10%
4.	Analiza teorijskih tekstova	10	10%
5.	Polusemestralna provjera znanja	30	30%
6.	Završni ispit	30	30%
	Ukupno: ___100___bodova		100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

- Pismena provjera znanja (test) za polusemestralnu provjeru znanja i završni ispit
- Prezentacija (15 minuta) na zadatu temu
- Esej (5-6 stranica)
- Aktivnost na nastavi
- Razumijevanje teorijskih tekstova kroz interaktivni pristup i diskusiju

	Napomena:
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	*Obavezna* 1. Hunter S., Jacobus J. i Wheeler D. (2006) Modern Art: Painting, Sculpture, Architecture. Prentice Hall. 2. Hopkins, David (2000) After Modern Art 1945-2000. Oxford, New York: Oxford University Press. 3. Harrison, C., Wood P. Art in Theory 1990-2000: An Anthology of Changing Ideas. Oxford: Blackwell. 4. Zbirka teorijskih tekstova
	Dodatna 1. Serija Movements in Modern Art. London: Tate Publishing 2. Brettell, Richard (1999) Modern Art 1851-1929. Oxford University Press. 3. Bois, Y.A., Buchloch, B., Krauss, R., Foster H. (2004) Art Since 1900: Modernism, Antimodernism, Postmodernism. London: Themes and Hudson.
Napomene	Nastavnik obezbjeđuje svu potrebnu literaturu za studente, kao i materijale (powerpoint prezentacije) za pripremu ispita

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Katedra za historiju umjetnosti				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Umjetnost srednjovjekovne Bosne				
Šifra/kod	FIL HUM 220	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	ECTS
Ciklus studija	1.	Semestar	III	Ak. godina	2018/2019.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	nema				
Jezik izvođenja nastave	bosanski, hrvatski, srpski, engleski				
Nastavnik	Ime i prezime	doc. dr. sc. Ema Mazrak			
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Saradnik	Ime i prezime	Andre Mekić, MA			
	Kontakt podaci	Kabinet: 131 E-mail: andrea.mekic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 250	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja: 2 seminar: 1 vježbe: 1				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	U okviru predmeta izučavaju se se materijalna kultura, likovnost i estetika razdoblja kasne antike, ranog srednjeg vijeka (predromanika), romanike, gotike i prijelaza ka osmanskom razdoblju (15. st.). U studiju posebna pažnja posvećuje se istraživanju razvoja naselja urbanih odlika, fortifikacijskih objekata, arhitekture, kiparstva i slikarstva minijatura, te kulture i umjetnost stećaka.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Upoznavanje studenata s osnovnim odlikama bosanskog srednjovjekovlja i njegovim manifestacijama u području materijalne kulture, likovnosti i estetike. Posebnu pažnju potrebno je posvetiti uočavanju, prepoznavanju i proučavanju posebnosti koje u području društvenih odnosa, likovnosti i estetici nosi područje srednjovjekovnog Bosanskog kraljevstva. Također, u navedenom kontekstu potrebno je proučavati, uočavati i prepoznavati i zajedničke odlike u području društvenih odnosa, likovnosti i estetici koje područje Bosanskog kraljevstva povezuju sa susjednim zemljama: Dalmacijom, Hrvatskom, Slavonijom, Mađarskom, Dubrovnikom, Venecijom i Srbijom.				
Ishodi učenja	Student će biti osposobljen samostalno prepoznavati i tumačiti stilske odlike, rječnik te estetiku određenih perioda.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	**KASNA ANTIKA:** Arhitektura (s posebnim naglasak na pitanje pojava kasne antičke sakralne arhitekture). Razvoj urbanih naselja i pitanja deurbanizacije. Refugijalna naselja. Odnos *refugium*-a i urbanih naselja i putnih pravaca. Unutarnja struktura *refugium*-a. Kiparstvo (s posebnim naglaskom na pitanje plastike ”kasnih antičkih crkava”). Slikarstvo – mogući prežici slikarske tradicije iz razdoblja Principata tokom kasne antike.
2.	**DOBA SEOBE NARODA.** Likovne i estetske odlike pokretnog (arheološkog) materijala. **RANI SREDNJI VIJEK – PREDROMANIKA.** **Arhitektura:** Fortifikacijska arhitektura i pojava urbanih naselja. Arhitektura (s posebnim naglasak na pitanje pojave sakralne arhitekture u kontekstu općeg ranog srednjovjekovnog graditeljskog izraza i posebnog ranog srednjovjekovnog graditeljskog izraza na području istočne jadranske obale).
3.	**Kiparstvo** (s posebnim naglasak na pitanje plastike ranih srednjovjekovnih crkava u kontekstu pojave plastike općeg ranog srednjovjekovnog likovnog /plastičkog/ izraza i posebnog ranog srednjovjekovnog likovnog /plastičkog/ izraza na području istočne jadranske obale). **ROMANIKA.** Fortifikacijska arhitektura i razvoj urbanih naselja. **Arhitektura** (sakralna, palatinska, urbana, stambena, seoska). **Kiparstvo** (sakralno, palatinsko, profano) s posebnim naglasak na pitanje bosanske plastike u kontekstu pojave općeg srednjovjekovnog likovnog izraza i posebnog srednjovjekovnog likovnog izraza na području istočne jadranske obale.
4.	**GOTIKA.** Fortifikacijska arhitektura i razvoj urbanih naselja. Utjecaj pojave vatrenog oružja na promjene u fortifikacijskoj arhitekturi. Arhitektura. **KASNA ANTIKA:** Arhitektura (s posebnim naglasak na pitanje pojava kasne antičke sakralne arhitekture). Razvoj urbanih naselja i pitanja deurbanizacije. Refugijalna naselja. Odnos *refugium*-a i urbanih naselja i putnih pravaca. Unutarnja struktura *refugium*-a.
5.	Kiparstvo (s posebnim naglaskom na pitanje plastike ”kasnih antičkih crkava”). Slikarstvo – mogući prežici slikarske tradicije iz razdoblja Principata tokom kasne antike. **DOBA SEOBE NARODA.** Likovne i estetske odlike pokretnog (arheološkog) materijala.
6.	**RANI SREDNJI VIJEK – PREDROMANIKA.** **Arhitektura:** Fortifikacijska arhitektura i pojava urbanih naselja. Arhitektura (s posebnim naglasak na pitanje pojave sakralne arhitekture u kontekstu općeg ranog srednjovjekovnog graditeljskog izraza i posebnog ranog srednjovjekovnog graditeljskog izraza na području istočne jadranske obale). **Kiparstvo** (s posebnim naglasak na pitanje plastike ranih srednjovjekovnih crkava u kontekstu pojave plastike općeg ranog srednjovjekovnog likovnog /plastičkog/ izraza i posebnog ranog srednjovjekovnog likovnog /plastičkog/ izraza na području istočne jadranske obale).
7.	**ROMANIKA.** Fortifikacijska arhitektura i razvoj urbanih naselja. **Arhitektura** (sakralna, palatinska, urbana, stambena, seoska). **Kiparstvo** (sakralno, palatinsko, profano) s posebnim naglasak na pitanje bosanske plastike u kontekstu pojave općeg srednjovjekovnog likovnog izraza i posebnog srednjovjekovnog likovnog izraza na području istočne jadranske obale.
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	**Kiparstvo** (sakralno, palatinsko, profano) s posebnim naglasak na pitanje bosanske plastike u kontekstu pojave općeg srednjovjekovnog likovnog izraza i posebnog srednjovjekovnog likovnog izraza na području istočne jadranske obale. **Slikarstvo** (s posebnim naglaskom na pitanje bosanskog slikarstva u kontekstu pojave općeg srednjovjekovnog likovnog slikarskog izraza i posebnog srednjovjekovnog likovnog slikarskog izraza na području istočne jadranske obale. Relacije sa susjednom Srbijom).

	ROMANIKA I GOTIKA - Minijature. Pitanje razvoja bosanskog slikarstva u kontekstu pojave općeg srednjovjekovnog likovnog slikarskog izraza u oslikavanju rukopisa, te posebnog srednjovjekovnog likovnog slikarskog izraza u oslikavanju rukopisa na području istočne jadranske obale i susjedne Srbije.
10.	**KULTURA I UMJETNOST STEĆAKA.** Pregled istraživanja. Izložene teorije o porijeklu i nosiocima kulture stećaka. Kultura stećaka i vjerska pripadnost. Područje rasprostranjenosti. Ambijent i položaj. Odnos stećak i grobni ukop. Materijal i veličina. Oblici. **Stećci:** Likovna dekoracija (tehnika, geometrijska, arhitektonska, i floralna ornamentika, te antropomorfna i zoomorfna figurativna dekoracija, sadržaji i motivi, složena pitanja naracije, likovnog izraza i simbola).
11.	**Stećci:** Natpisi, pismo, posebnosti grafije i onomastičke i prosopografske odlike. Simboli i simbolika stećaka.
12.	**Kiparstvo** (sakralno, palatinsko, profano) s posebnim naglasak na pitanje bosanske plastike u kontekstu pojave općeg srednjovjekovnog likovnog izraza i posebnog srednjovjekovnog likovnog izraza na području istočne jadranske obale. **Slikarstvo** (s posebnim naglaskom na pitanje bosanskog slikarstva u kontekstu pojave općeg srednjovjekovnog likovnog slikarskog izraza i posebnog srednjovjekovnog likovnog slikarskog izraza na području istočne jadranske obale. Relacije sa susjednom Srbijom). **ROMANIKA I GOTIKA - Minijature.** Pitanje razvoja bosanskog slikarstva u kontekstu pojave općeg srednjovjekovnog likovnog slikarskog izraza u oslikavanju rukopisa, te posebnog srednjovjekovnog likovnog slikarskog izraza u oslikavanju rukopisa na području istočne jadranske obale i susjedne Srbije.
13.	**KULTURA I UMJETNOST STEĆAKA.** Pregled istraživanja. Izložene teorije o porijeklu i nosiocima kulture stećaka. Kultura stećaka i vjerska pripadnost. Područje rasprostranjenosti. Ambijent i položaj. Odnos stećak i grobni ukop. Materijal i veličina. Oblici. **Stećci:** Likovna dekoracija (tehnika, geometrijska, arhitektonska, i floralna ornamentika, te antropomorfna i zoomorfna figurativna dekoracija, sadržaji i motivi, složena pitanja naracije, likovnog izraza i simbola).
14.	**Stećci:** Natpisi, pismo, posebnosti grafije i onomastičke i prosopografske odlike. Simboli i simbolika stećaka.
15.	**Kiparstvo** (sakralno, palatinsko, profano) s posebnim naglasak na pitanje bosanske plastike u kontekstu pojave općeg srednjovjekovnog likovnog izraza i posebnog srednjovjekovnog likovnog izraza na području istočne jadranske obale. **Slikarstvo** (s posebnim naglaskom na pitanje bosanskog slikarstva u kontekstu pojave općeg srednjovjekovnog likovnog slikarskog izraza i posebnog srednjovjekovnog likovnog slikarskog izraza na području istočne jadranske obale. Relacije sa susjednom Srbijom).
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17. **18.**	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu

<table>
<tr><td>Način izvođenja nastave
(oblici i metode)</td><td></td></tr>
<tr><td>Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra

(struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)</td><td>Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

<table>
<tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr>
<tr><td>1.</td><td>Referat</td><td>10</td><td>10%</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Prisustvo na nastavi</td><td>10</td><td>10%</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Aktivnost na nastavi</td><td>10</td><td>10%</td></tr>
<tr><td>4.</td><td>Polusemestralna pismena provjera</td><td>30</td><td>30%</td></tr>
<tr><td>5.</td><td>Završna usmena provjera znanja</td><td>40</td><td>40%</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr>
</table>
Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

•

Napomena:</td></tr>
<tr><td>Skala ocjenjivanja</td><td>Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:

a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;
b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;
c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;
d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;
e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;
f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.</td></tr>
</table>

Literatura	***Obavezna literatura*** 1. Andjelić, Pavao. "Trgovište, varoš i grad u srednjevjekovnoj Bosni (Prilog tipologiji naselja)". GZM N.S. (A) 18(1963), 179-194. Sarajevo. 2. Andjelić, Pavao. Bobovac i Kraljeva Sutjeska, stolna mjesta bosanskih vladara u 14. i 15. stoljeću. Sarajevo, 1973. 3. Andjelić, Pavao. "Doba srednjovjekovne bosanske države". U: Kulturna istorija Bosne i Hercegovine od najstarijih vremena do pada ovih zemalja pod osmansku vlast. Sarajevo, 1984 (2. izd.), 435-579. 4. Andjelić, Pavao. "Srednji vijek - doba stare bosanske države". U: Visoko i okolina kroz historiju 1. Visoko, 1984, 150 i d. 5. Basler, Đuro. Arhitektura kasnoantičkog doba u Bosni i Hercegovini. Sarajevo, 1972. 6. Bešlagić, Šefik. Stećci i njihova umjetnost. Sarajevo, 1971. 7. Bihalji-Merin, Otto - BENAC, Alojz. Stećci. Beograd, 1962. 8. Čelić, Đemal. „Utvrđeni gradovi i podgrađa 12-15. st.“ U: Umjetnost Bosne i Hercegovine. Sarajevo, 1987, 68-70. 9. Gavrilović, Margita. «Dvije predromaničke crkve iz okolice Sarajeva.» U: Vrhbosna – Sarajevo kroz stoljeća. Separat časopisa Hrvatska misao 11-12, 10. Maksimović, J. „Slikarstvo minijatura u srednjovekovnoj Bosni.“ Zbornik radova Vizantološkog instituta u Beogradu 17(1976), 175-188. 11. Mikulić, Planinka. Iz likovnosti bosanskog srednjovjekovlja. Naklada Zoro. Sarajevo – Zagreb, 2004. 12. Miletić, Nada. „Rani srednji vijek.“ U: Kulturna istorija Bosne i Hercegovine od najstarijih vremena do pada ovih zemalja pod osmansku vlast. Sarajevo, 1984 (2. izd.). 13. Mušeta – Aščerić, Vesna. Sarajevo i njegova okolina u XV stoljeću. Sarajevo, 2005. 14. Wenzel, Marian. Ukrasni motivi na stećcima. Sarajevo, 1965. 15. Wenzel, Marian, Bosanski stil na stećcima i metalu. Sarajevo, 1999
	Dodatna
Napomene	

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

<table>
<tr><td>Odsjek</td><td colspan="5">Odsjek za historiju, Katedra za historiju umjetnosti</td></tr>
<tr><td>Naziv kolegija/ nastavnog predmeta</td><td colspan="5">UVOD U FILMOLOGIJU</td></tr>
<tr><td>Šifra/kod</td><td>FIL HUM 450</td><td>Status (obavezni ili izborni)</td><td>izborni</td><td>ECTS</td><td></td></tr>
<tr><td>Ciklus studija</td><td>Drugi ciklus</td><td>Semestar</td><td>zimski</td><td>Ak. godina</td><td>2018/2019.</td></tr>
<tr><td>Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta</td><td colspan="5"></td></tr>
<tr><td>Jezik izvođenja nastave</td><td colspan="5">Bosanski</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Nastavnik</td><td>Ime i prezime</td><td colspan="4">Prof.dr Senadin Musabegović</td></tr>
<tr><td>Kontakt podaci</td><td colspan="2">Kabinet:141
E-mail:senadinm@hotmail.com
Telefon:253 163</td><td>Termin konsultacija</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">Saradnik</td><td>Ime i prezime</td><td colspan="4"></td></tr>
<tr><td>Kontakt podaci</td><td colspan="2">Kabinet:
E-mail:
Telefon:</td><td>Termin konsultacija</td><td></td></tr>
<tr><td>Sedmični broj kontakt sati</td><td colspan="5">predavanja ___2___; seminar_____; vježbe_____</td></tr>
<tr><td>Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Za vrijeme kursa postavljala bi se pitanja o vezi filmske umjetnosti sa drugim umjetnostima: kakve su razlike i sličnosti između književnosti, likovne umjetnosti i filmske umjetnosti. Analiziralo bi se značenje vremena i prostora unutar filmskog jezika: montaže i dubinskoga kadra, te na koji način funkcioniraju kategorije Gillesa Deleuzea: slika – vrijeme, slika – prostor. Obrađivale bi se tematske cjeline, kao naprimjer: odnos filmske slike i grada; naime, grad, kao urbani fragmentarni prostor, već po svom dinamičnom načinu života, sadrži elemente filmske montaže. Dakle, savremeni čovjek, radi sistematiziranja gradske haotičnosti, nesvjesno koristi filmsku montažu u svojoj percepciji. A fotografska i filmska slika, osim što su mutirale sam način gledanja i opažanja vremena i prostora kod savremenog čovjeka, stvorile su i novi odnos spram ljudskog tijela. Naime, filmska i fotografska kamera mogu funkcionisati kao nastavak tijela, kao tijelo samo, ili kao Deleuzeovo „tijelo bez organa”, koje je u stalnom „nastajanju”.</td></tr>
</table>

Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj je predmeta da se studenti upoznaju s razvojem filmske umjetnosti, s različitim filmskim žanrovima, kao i s razvojem filmske tehnike. Unutar kursa predviđene su i projekcije i analize filmova
Ishodi učenja	Studenti će se upoznati sa osnovama istorije filma, te će usvojiti određenu terminologiju iz teorije filma.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Montaža atrakcije: Sergei Eisenstein
2.	Kadar i tačka gledanja: Čovjek sa filmskom kamerom Dziga Vertov
3.	Dubinski i površinski kadar: Građanin Kejn: Orson Welles
4.	Teatar i film: Analiza filma Jeana Renoira: Velika iluzija
5.	Film i druge umjetnosti
6.	Slike-pokret: Gilles Deleuze
7.	Slike-vrijeme: Gilles Deleuze
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Semiologija filma: Christian Metz
10.	Odnos naratora, lika i gledaoca u filmu
11.	Analiza slike i zvuka

12.	Avangarda i film: Luis Buñuel
13.	Italijanski neorealizam
14.	Analiza filma Michelangela Antonionia: Aventura
15.	Diskusija
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Predavanja, seminari, vježbe, internaktivna nastava, grupna diskusija, projekcije filmova
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Aktivnost na nastavi 20%	20	20%
2.	Seminarski rad 20%	20	20%
3.	Polusemestralni ispit 20%	20	20%
4.	Završni ispit 40%	40	40%
	Ukupno: _____bodova		100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

- Aktivno sudjelovanje na nastavi
- Prezentacija
- Seminarski rad (5-10 stranica)
- Usmena provjera znanja

	Napomena:
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	*Obavezna* 1. Ajzenštajn, Sergej (1979) Montaža atrakcije. Beograd, Nolit. 2. Bazin, Andre (1966) Šta je film. Beograd, Institut za film. 3. Deleuze, Gilles (2000) Slike-pokret. Novi Sad, Književna zajednica Zorana Stojanovića. 4. Film Theory and Criticism (1999) (priredili: Leo Braudy and Marshall Cohen). Oxford, Oxford University Press. 5. Omon, Žak, Mišel Mari (Jacques Aumont, Michel Marie) (2007) Analiza filmova. Beograd, Clio. 6. Stojanović, Duško, Nevena Daković (2001–2002). Leksikon filmskih teoretičara. Beograd.

	Dodatna 1. Michelson, Annette (2003) Filozofska igračka. Beograd, B92. 2. Musabegović, Sadudin (2007) Film kao vremenski oblik. Sarajevo, Armis print. 3. Žižek, Slavoj (2008) Pervertitov vodič kroz film Zagreb, Trvđa 4. Lotman, Juri (1976) Semiotika filma.Beograd, Institut za film Beograd. 5. Morin, Edgar (1967) Film ili čovjek iz mašte. Beograd, Institut za film Beograd. 6. Kracaurer, Seigfrid (1971) Priroda filma I,II. Beograd, Institut za film Beograd. 7. Aristarco, Guido (1974) Istorija filmskih teorija.Beograd, Univerzitet umetnosti u Beogradu. 8. Bordwell, David (2005) O povijesti filmskog stila Zagreb, Hrvatski filmski savez.
Napomene	Nastavnik obezbjeđuje svu potrebnu literaturu za studente